2019-049

Archeologienota Beveren-Leie Wagenaarstraat

Verslag van Resultaten

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Paulien FONTEYN

17-7-2019

Titel: Archeologienota Beveren-Leie Wagenaarstraat

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke, Maarten Bracke en Paulien Fonteyn

Uittreksels uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch Instituut C18084 - www.ngi.be

Projectcode bureauonderzoek: 2019D170

Intern projectnummer: 2019.049

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Waregem (Beveren-Leie), Wagenaarstraat

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 76207,59 en Y: 172140,99; X: 80538,02 en Y: 174421,44

Oppervlakte plangebied: 18190m²

Kadastergegevens: Waregem, afdeling 4, sectie B, percelen 383D, 385F (zie figuur 6)

Topografische kaart: zie figuur 4 en 5

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog), Paulien Fonteyn (assistent-archeoloog) en Hendrika Huysentruyt (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 17/07/2019

© Acke & Bracke bvba, Damstraat 206A, 9180 Moerbeke-Waas. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING 4

1.1. WETTELIJK KADER 4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT 4
1.2.1. VRAAGSTELLING 4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN 4
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE 5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE 5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK 6
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN 6
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING 6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN 6

2. BUREAUONDERZOEK 7

2.1. HUIDIGE TOESTAND 7
2.2. GEPLANDE WERKEN 9
2.3. LANDSCHAPPELIJKE LIGGING 10
2.3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING 10
2.3.2. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING 12
2.3.3. BODEMKUNDIGE SITUERING 15
2.3.4. GEOLOGISCHE SITUERING 16
2.4. HISTORISCHE SITUERING 19
2.5. ARCHEOLOGISCHE SITUERING 27

3. SYNTHESE 28

3.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON 28
3.2. AFWEGING VERDER VOORONDERZOEK 29
3.3. VERDER VOORONDERZOEK ZONDER INGREEP IN DE BODEM 30
3.4. VERDER VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM 31
3.5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN 31

4. SAMENVATTING 34

5. BIBLIOGRAFIE 36

6. BIJLAGES 37

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Beveren-Leie Wagenaarstraat (provincie West-Vlaanderen), gelegen buiten woon- of recreatiegebied, waarbij de totale oppervlakte van de bodemingrepen 5000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2.2. Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

In het bureauonderzoek wordt een zo duidelijk mogelijk beeld gevormd van de huidige archeologische, historische en landschappelijke informatie van het projectgebied en diens omgeving. Deze gegevens worden vergeleken met de geplande werken en de hiermee gepaard gaande verstoringen en vergravingen in de bodem. Het uiteindelijke doel is het bepalen of verder archeologisch onderzoek al dan niet aangewezen is.

Informatie over de afbakening van het plangebied en de geplande werkzaamheden werd aangeleverd via de initiatiefnemer door middel van ontwerpplannen en via mondelinge of schriftelijke communicatie. Om een zicht te krijgen op de huidige archeologische kennis van het plangebied en van de directe omgeving werd de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) geraadpleegd.[1] Deze online databank is uitsluitend toegankelijk voor geregistreerde gebruikers, hoofdzakelijk archeologen. Aanvullend werden verschillende historische kaarten geraadpleegd via Geopunt[2], de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie, en via Cartesius[3], een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw. Op het kaartmateriaal en de luchtfoto's werd het plangebied geprojecteerd, om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste eeuwen. Geopunt leverde ook verschillende kaarten op die betrekking hebben tot de landschappelijke en bodemkundige ligging van het gebied. Een kadasterplan dat beschikbaar is via de GRB-kaart op Geopunt werd vergeleken met hetgene dat beschikbaar is via de CadGIS Viewer van de Federale Overheid.[4] Een topografische kaart werd verkregen via het NGI.[5]

Op basis van dit onderzoek en het raadplegen van bovenvermelde bronnen kan een antwoord gegeven worden op de vooropgestelde onderzoeksvragen.

---

[1] https://cai.onroerenderfgoed.be/

[2] http://www.geopunt.be/kaart

[3] http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/

[4] http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/

[5] http://www.ngi.be/topomapviewer/

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

In eerste instantie werd gestart met het bureauonderzoek waarbij de diverse beschikbare bronnen geraadpleegd worden. Daarnaast werd in detail bekeken wat de huidige toestand is van het plangebied en werden de geplande werkzaamheden onder de loep genomen. Op basis van deze gegevens samen werd afgetoetst of ten eerste verder vooronderzoek noodzakelijk is en ten tweede welke onderzoekstappen er eventueel genomen moeten worden.

1.3.3. Advies specialisten

Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

1.3.5. Selectie bronnen

De gebruikte bronnen zijn beschreven onder 1.3.1. De bronnen daaronder vermeld waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd niet opportuun geacht.

2. Bureauonderzoek

2.1. Huidige toestand

Het terrein, 18190m² groot, heeft een onregelmatige vorm en is noordwest-zuidoost georiënteerd. Het plangebied is gelegen ten noorden van de Wagenaarstraat, in het noorden wordt het deels begrensd door de Stuivebergbeek, die hier ontspringt. Het plangebied is onbebouwd en hoofdzakelijk in gebruik als landbouwgrond. Centraal langsheen de noordelijke grens is een met bomen begroeide zone aanwezig. In de zuidoostelijke hoek, iets verwijderd van het eigenlijke plangebied, maakt een smalle bestaande fiets- en wandelweg deel uit van het terrein. Deze wegel loopt verder naar het noorden langsheen de oostelijke grens van het plangebied. Volgens het plan 'bestaande toestand' loopt er in het zuiden van het terrein een oude voetweg van zuidwest naar noordoost over het plangebied, maar op het terrein is deze niet meer zichtbaar.

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2018 (bron: geopunt.be).

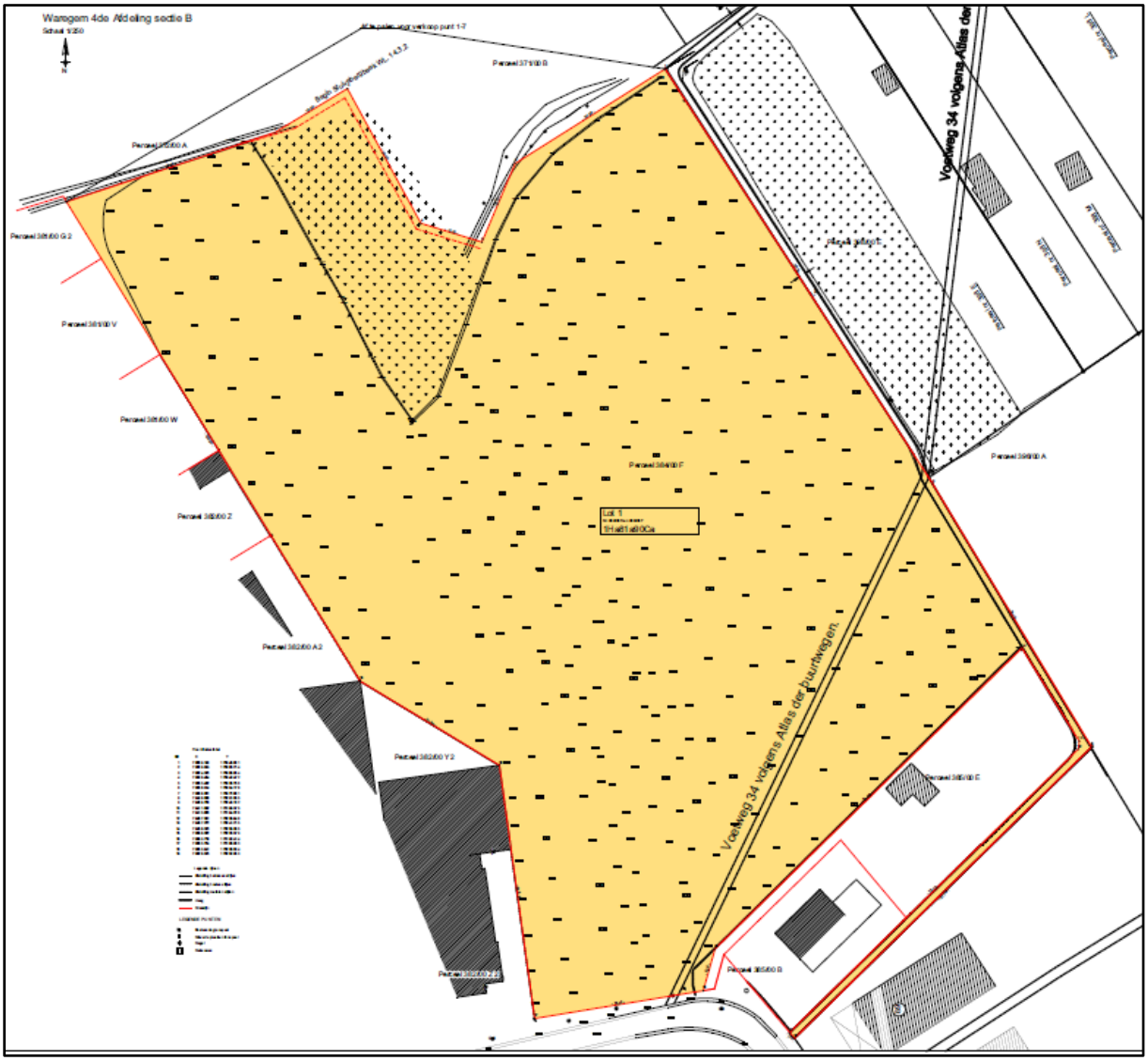

Figuur 2 Plan bestaande toestand (bron: initiatiefnemer).

2.2. Geplande werken

De ontwerpplannen zijn te vinden in de bijlage, een uitsnede wordt hieronder weergegeven.

Op het terrein wordt 34 bedrijfsloodsen gebouwd met bijhorende wegenis, parkeerplaatsen, verhardingen, twee bufferbekkens, enkele groenzones en de nodige nutsleidingen en -voorzieningen. Dit gaat gepaard met grootschalige grondwerken, waarbij het volledige terrein wordt omgewoeld. De Stuivebergbeek wordt deels verlegd en de oever wordt deels genivelleerd. Hierbij worden de bomen langs de beek gerooid. Het grootste deel van het terrein wordt vervolgens opgehoogd, waardoor het toekomstige maaiveldniveau een licht dalende lijn zal vertonen van noord naar zuid, wat het tegenovergestelde is van het huidige, natuurlijke hoogteverloop (zie verder). Voorafgaand de ophoging zal een afgraving plaatsvinden van minstens de teelaarde. Een aantal van de werken na de ophoging die gepaard gaan met het optrekken van de loodsen zullen ingrijpen onder deze ophoging; het betreft dan voornamelijk de aanleg van de bufferbekkens, de funderingen van de loodsen en van de wegenis en verhardingen, en de uitgravingen voor de nutsleidingen en -voorzieningen. Het is duidelijk dat er aanzienlijke bodemingrepen zullen plaatsvinden op het plangebied, enkel het bestaande pad in het zuiden wordt gevrijwaard van grote grondwerken. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

Figuur 3 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer).

2.3. Landschappelijke ligging

2.3.1. Topografische situering

Beveren-Leie is een deelgemeente van Waregem, een stad in het zuidoosten van West-Vlaanderen, die daarnaast ook nog bestaat uit de deelgemeenten Sint-Eloois-Vijve en Desselgem. De 3 deelgemeenten worden aan de westzijde begrensd door de Leie, en bevinden zich allen ten westen van de stad. Beveren-Leie is de meest zuidwestelijke deelgemeente en grenst in het zuidoosten aan Deerlijk, in het zuidwesten aan Harelbeke, in het (noord)westen (aan de overzijde van de Leie) aan Bavikhove en Ooigem en in het noordoosten aan Desselgem. Het grondgebied van Beveren-Leie wordt van noordoost naar zuidwest doorsneden door de N43 Gent-Kortrijk, en iets ten zuiden daarvan loopt de spoorweg Gent-Kortrijk met een gelijkaardige oriëntatie. De dorpskern bevindt zich in het noordelijke deel van de gemeente, tussen de N43 en de Leie. Het plangebied is ten zuiden van beide verkeersassen gelegen, op meer dan 1,5km van de oorspronkelijke dorpskern. De omgeving rond het plangebied is eerder landelijk, hoewel er langsheen de Wagenaarstraat – een langgerekte, hoofdzakelijk oost-west georiënteerde weg – diverse huizen en bedrijven aanwezig zijn. Langsheen de zuidelijke en westelijke grens van het terrein zijn gebouwen en tuinen aanwezig, langs het noorden en oosten zijn er onbebouwde percelen te zien die in gebruik zijn als landbouwgrond of die met bomen begroeid zijn. Op de bodemgebruikskaart van 2001 staat het plangebied hoofdzakelijk aangeduid als 'Akkerbouw' (wit), met een stukje 'Weiland' (geel) in het noordoosten en 'Andere bebouwing' (rood) in het zuidwesten, wat niet geheel overeenkomt met het huidige gebruik.

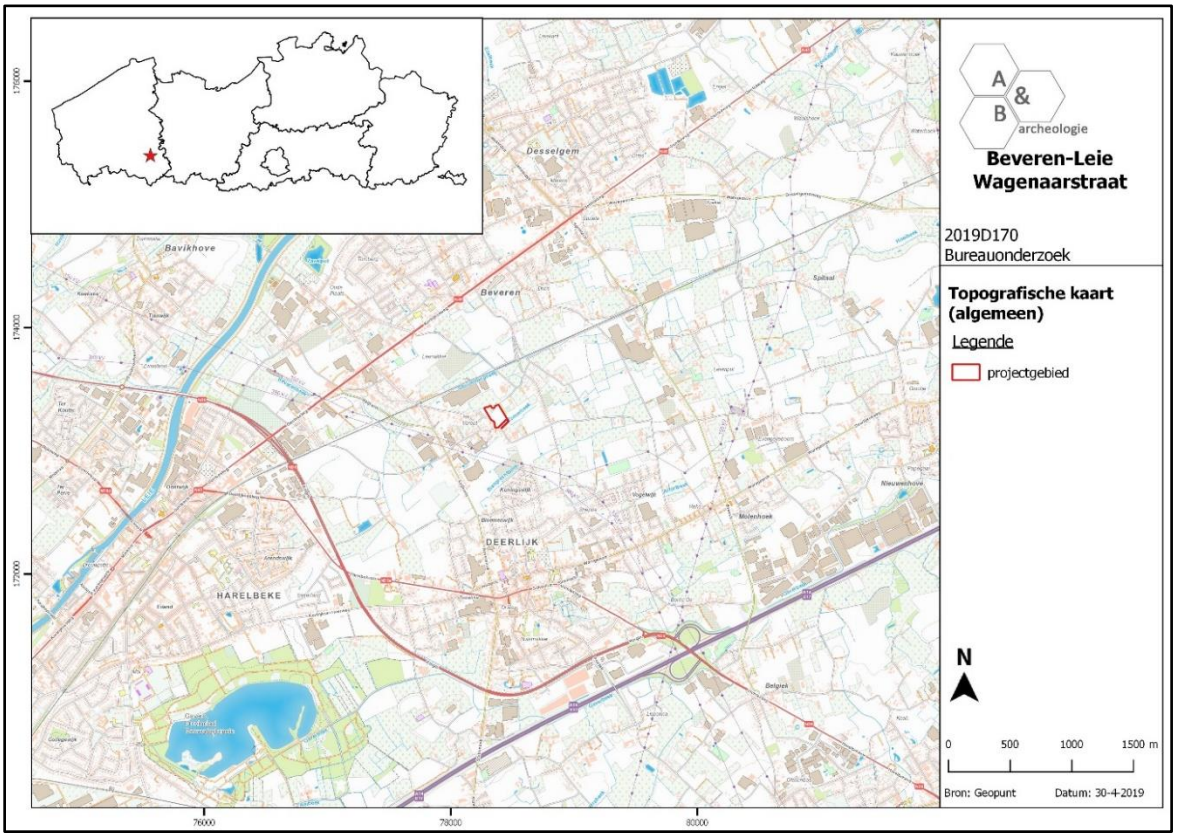

Figuur 4 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

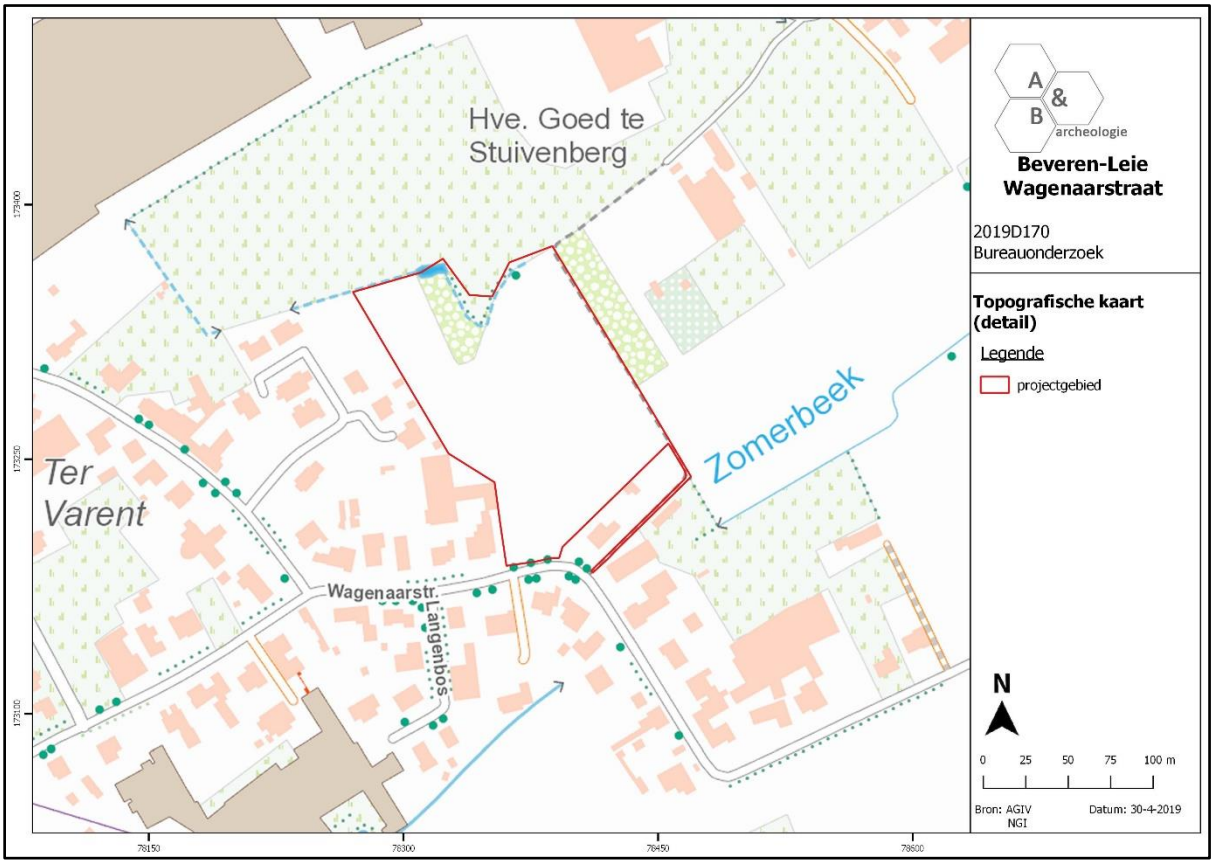

Figuur 5 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI).

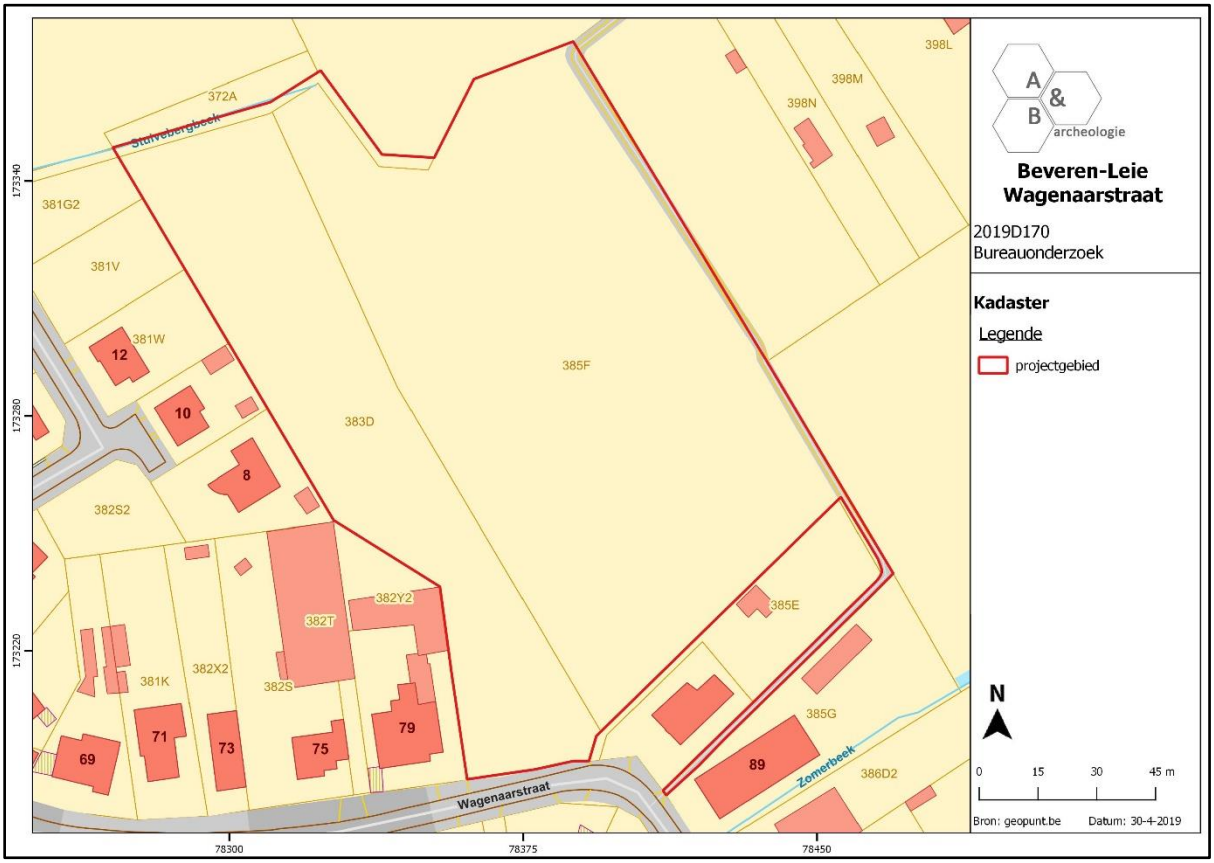

Figuur 6 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

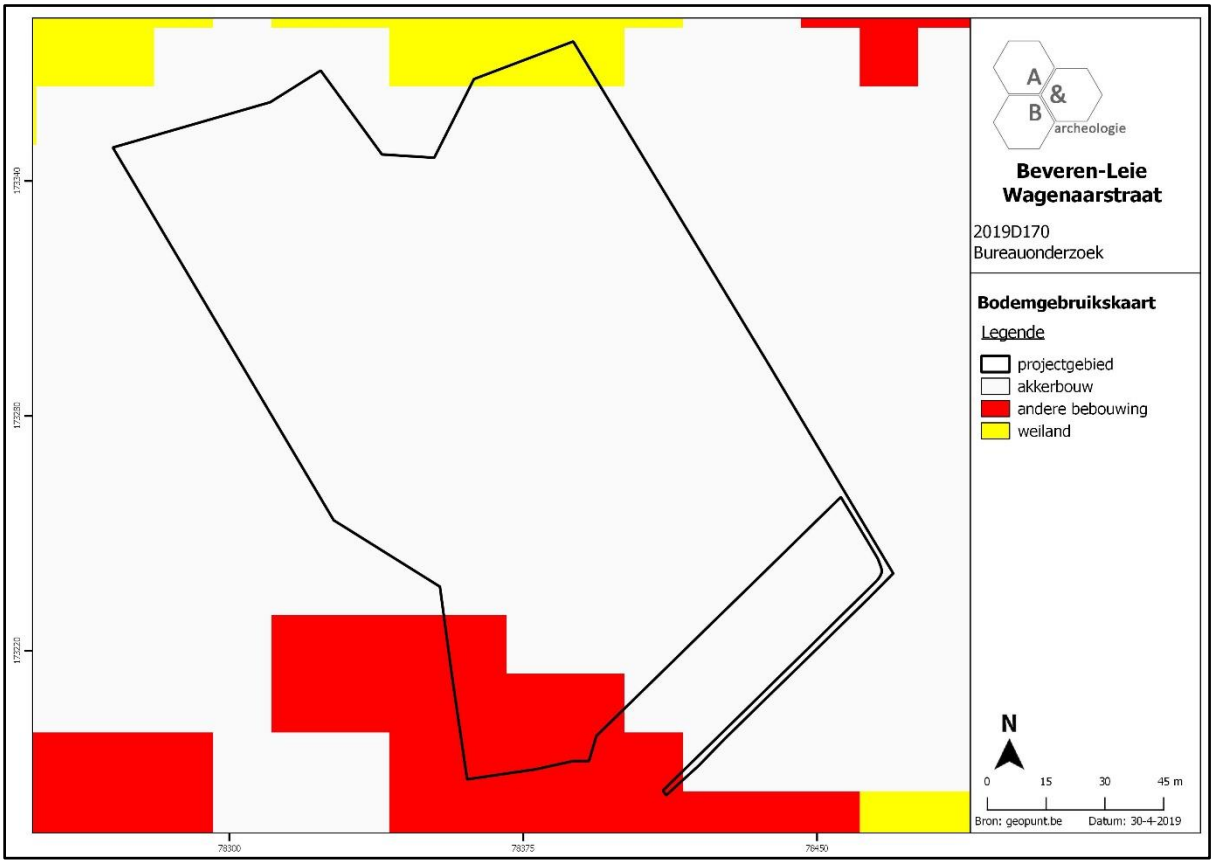

Figuur 7 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be).

2.3.2. Landschappelijke situering

Beveren-Leie behoort fysisch-geografisch tot het Leie-Schelde-interfluvium met een noordelijke overgang naar de alluviale Leievallei. Het grondgebied draagt een zwak golvend reliëf van circa 10 meter tot circa 20 meter boven de zeespiegel. Naar het noorden toe, naar het brede valleigebied van de Leie, en naar de depressie van de Gaverbeek in het zuiden, neemt het reliëf af. Het plangebied bevindt zich centraal op een hogere rug tussen beide valleien in. Op het digitale hoogtemodel van het plangebied is te zien dat het beboste noordelijke stukje van het terrein duidelijk lager gelegen is, het maaiveld bevindt zich hier rond +16m TAW. Hier 'ontspringt' de Stuivebergbeek, die langsheen de noordwestelijke grens van het plangebied vervolgens naar het noorden loopt. Rond deze beek is geen vallei aanwezig. Ten zuiden van het plangebied is de Zomerbeek aanwezig, maar hiervan is ook niet duidelijk of het een natuurlijke of gegraven waterloop is.

De Leie vormt in het noorden de grens met de gemeenten Bavikhove (Harelbeke) en Ooigem (Wielsbeke). Het beekstelsel van de Beverenbeek (aan de grens met Harelbeke) met de Biesgrachtbeek als belangrijkste vertakking op het grondgebied stroomt rechtstreeks af naar het Leiekanaal. Het beekstelsel van de Ezelbeek (aan de grens met Desselgem) met de Barmbeek als belangrijkste vertakking op het grondgebied, stroomt eveneens rechtstreeks af naar het Leiekanaal, net als de centraal in het grondgebied gesitueerde Vennebeek. De Gewatbeek, de Stuivebergbeek en

de Zomerbeek, waarvan de laatste 2 dus vlakbij het plangebied aanwezig zijn, wateren als bovenlopen van de Leemputbeek oostwaarts af. De Leievallei met eertijds vochtige riviergraslanden wisselt af met licht geprononceerde kouterruggen met oorspronkelijk vruchtbaar open akkerland. Door de talrijke recentere woonuitbreidingen en andere ruimtelijke ontwikkelingen zijn deze kenmerken thans sterk vervaagd. Het zuidelijke deel van het grondgebied draagt een eerder vlak bulkenlandschap met een complexe afwateringsstructuur, dat vermoedelijk eerst in de 13de-14de eeuw wordt geoptimaliseerd. In het zuidelijke gebiedsdeel staat tot in de 12de eeuw het woud 'Methela' of 'Medele', een grafelijk jachtgebied of houtreservaat dat zich uitstrekt over Harelbeke, Deerlijk, Beveren-Leie, Desselgem, Waregem (Potegem) en reikte tot Anzegem, Wortegem en Petegem.[6]

Met uitzondering van het lager gelegen stukje in het noorden, loopt het terrein geleidelijk op naar het zuiden en het oosten, met laagste waarden in het noordwesten rond +16,50 tot +16,70m TAW en de hoogste waarden rond +17,30m TAW in het zuidoosten. Op de potentiële bodemerosiekaart wordt aan het plangebied een verwaarloosbare erosiegraad toegekend.

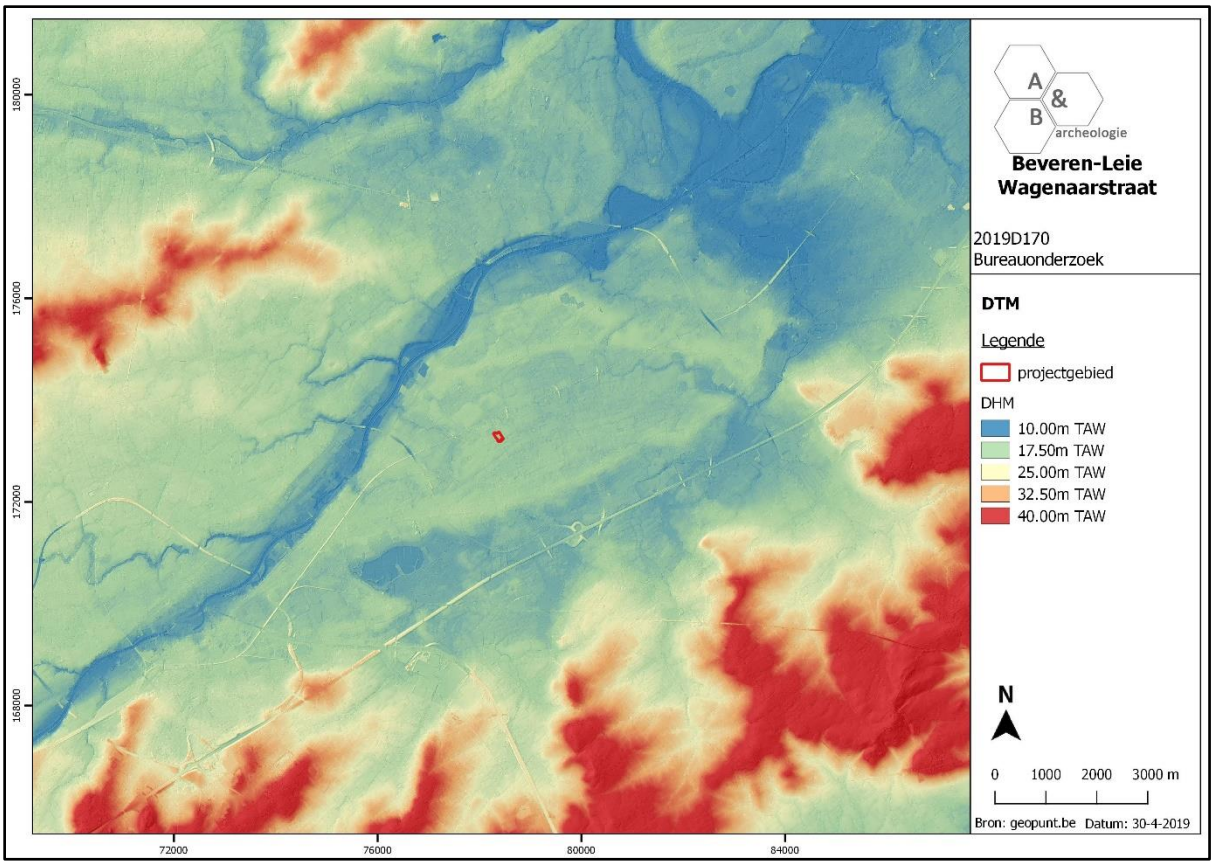

Figuur 8 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be).

[6] Agentschap Onroerend Erfgoed 2017*: Beveren-Leie* [online], https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/126106 (geraadpleegd op 30 april 2019).

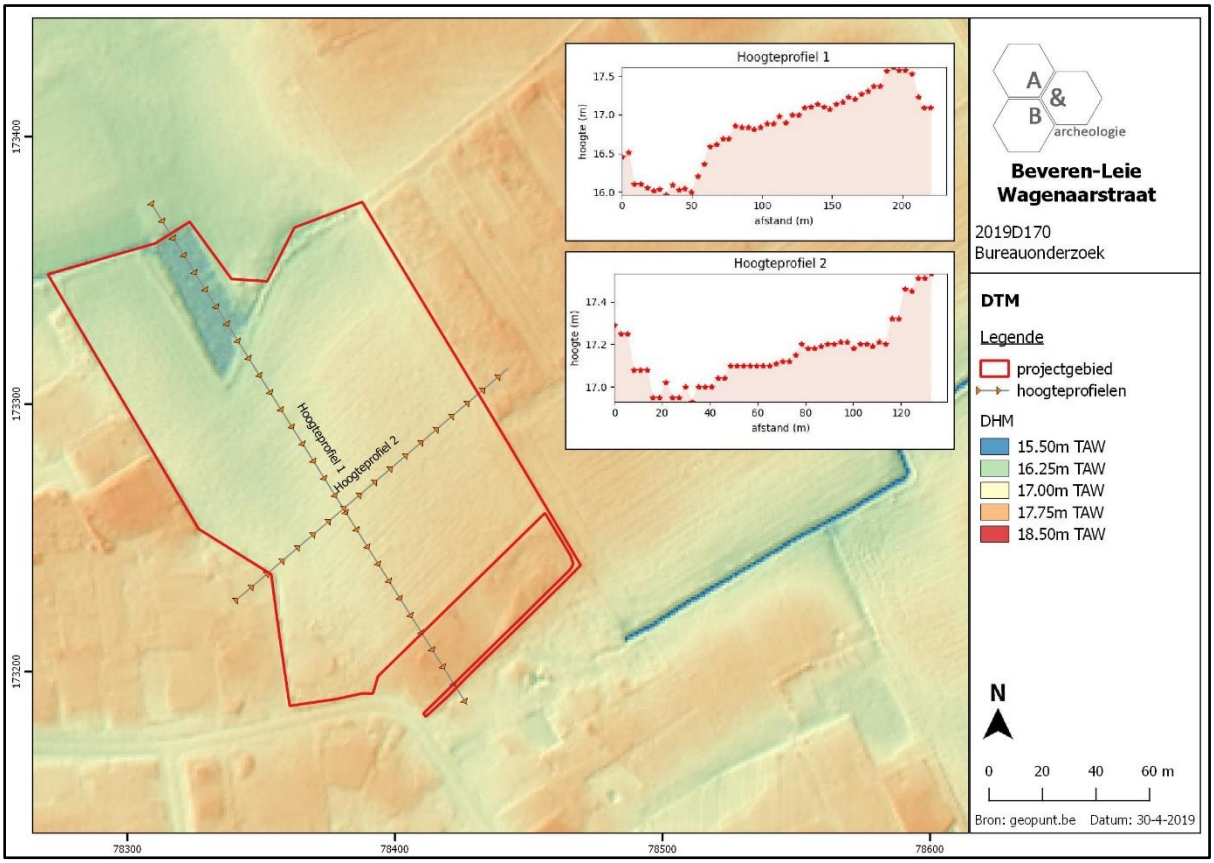

Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be).

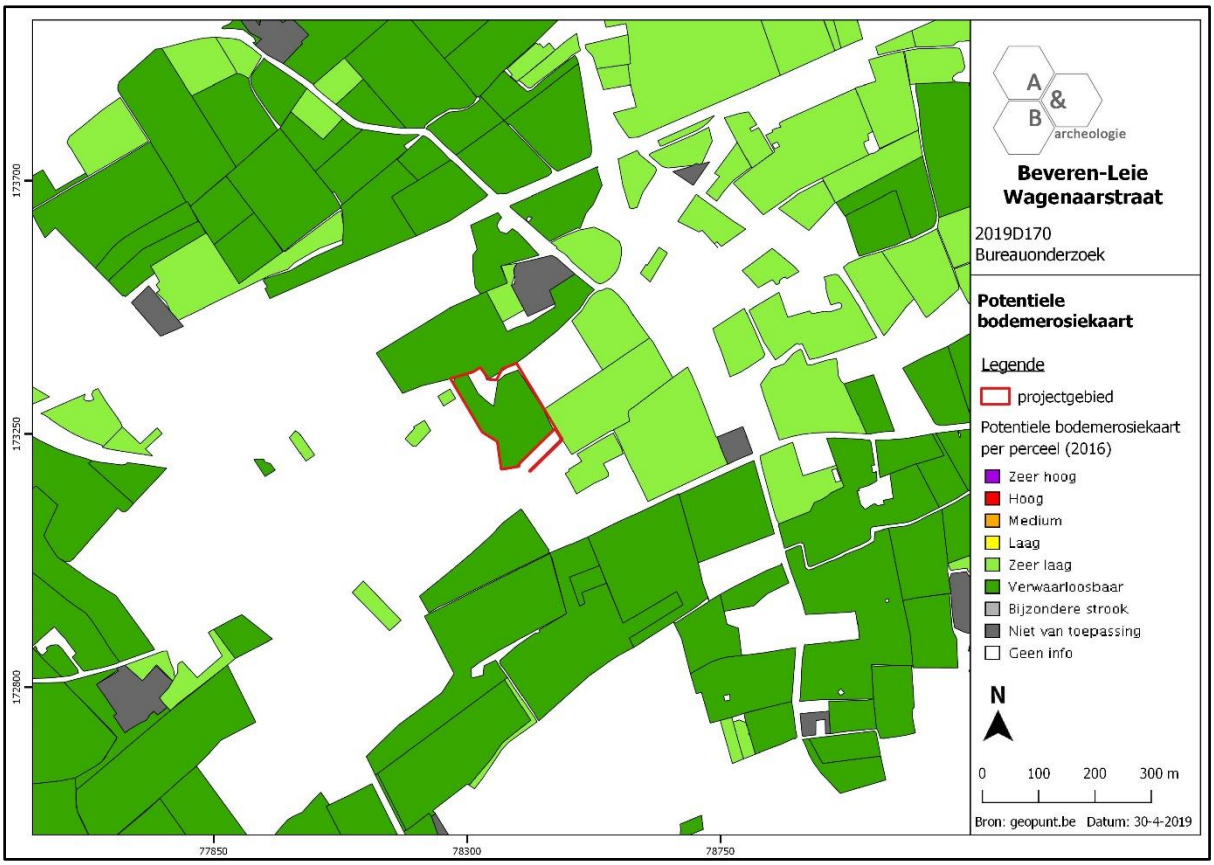

Figuur 10 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be).

2.3.3. Bodemkundige situering

Op de bodemkaart wordt het plangebied hoofdzakelijk gekarteerd als Pcc gronden, met in het noorden een stukje Ldp (komt vermoedelijk overeen met het lager gelegen, met bomen begroeide deel van het plangebied):

- Pcc: matig droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwvoor is grijsbruin, 25-30cm dik en goed humeus, Bij de gedegradeerde eenheden met verbrokkelde textuur B, werd bij de in cultuurname een deel van de uitlogingshorizont met de bouwvoor vermengd tot een homogeen goed humeuze Ap, waaronder een bruingele overgangshorizont, 20-30cm dik, voorkomt. De verbrokkelde textuur B situeert zich tussen 50 en 80cm. Veel Pcc gronden zijn beïnvloed door de Tertiaire onderliggende formaties welke op wisselende diepte een gevarieerd substraat vormen. Zoals alle matig droge licht zandleemgronden zijn deze bodems gemakkelijk te bewerken en weinig beperkt. De waterhuishouding is gunstig maar de bodems met klei of klei-zand substraat kunnen een lichte wateroverlast vertonen in de winter.
- Ldp: matig natte zandleembodem zonder profiel. Het zijn colluviale gronden, gekenmerkt door een laag recent geërodeerd sediment. Meestal wordt op geringe tot matige diepte een bedolven textuur B (p(c), p1, po) of een Tertiair substraat aangetroffen. Het colluviaal dek onderscheidt zich van het autochtoon zandleem door de aanwezigheid van kleine houtskool- en baksteenrestjes. Roestverschijnselen beginnen tussen 50 en 80cm. De waterhuishouding is gekenmerkt door wateroverlast in de winter; ze is goed in de zomer.

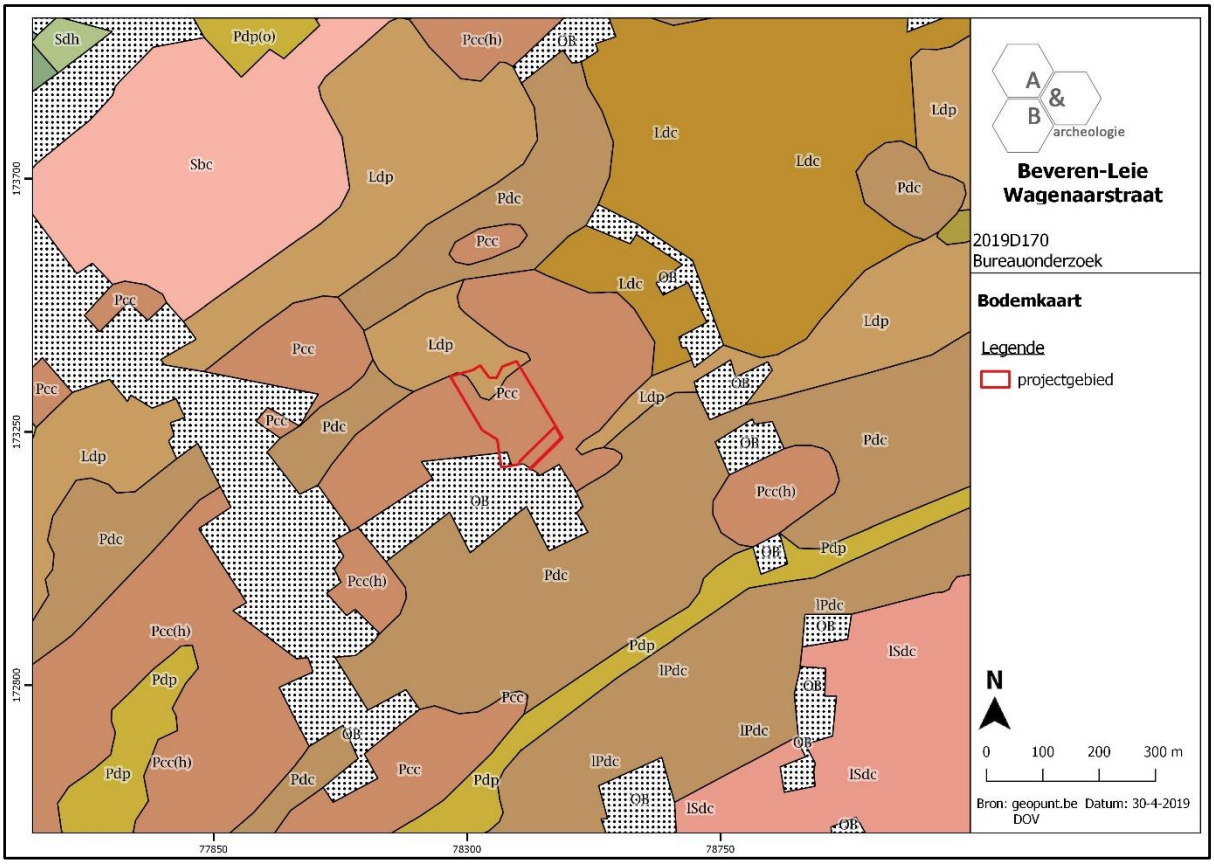

Figuur 11 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV).

2.3.4. Geologische situering

De tertiaire opbouw ter hoogte van het plangebied bestaat uit de Formatie van Kortrijk, meer bepaald het Lid van Moen. De Formatie van Kortrijk is een essentieel mariene afzetting die voornamelijk uit kleiige sedimenten bestaat waarin weinig macrofossielen voorkomen en die te dateren is in het Onder Eoceen. De Formatie kan een dikte van 100m bereiken en rust op de Formatie van Landen. Het Lid van Moen wordt gevormd uit grijze kleiige grove silt met kleilagen die Nummulites Planulatus bevatten. Gemiddeld is het Lid van Moen 45m dik.

De Quartair geologische kaart geeft aan dat het plangebied bestaat uit het type 3 omschreven als volgt: geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie (3).

De geomorfologische kaart voor deze streek is niet voorhanden en kan dus niet worden afgebeeld.

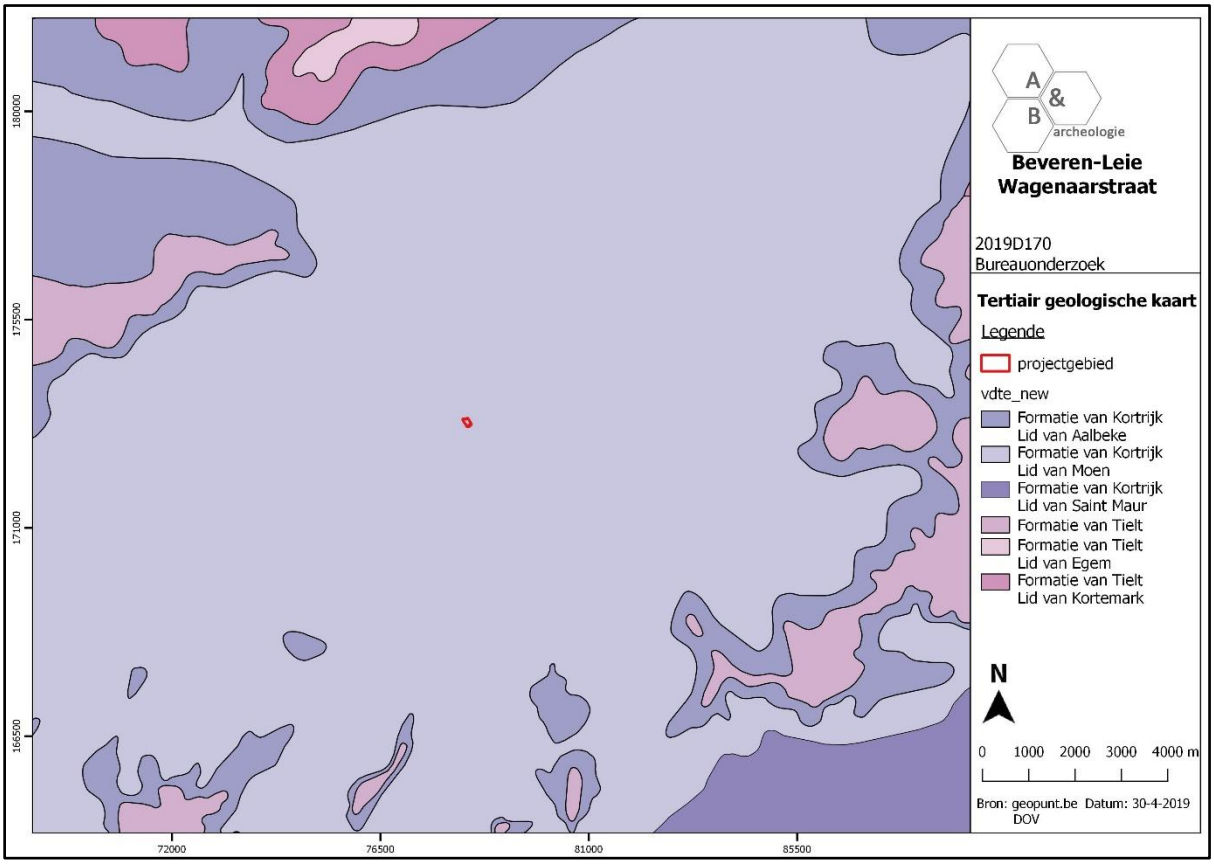

Figuur 12 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

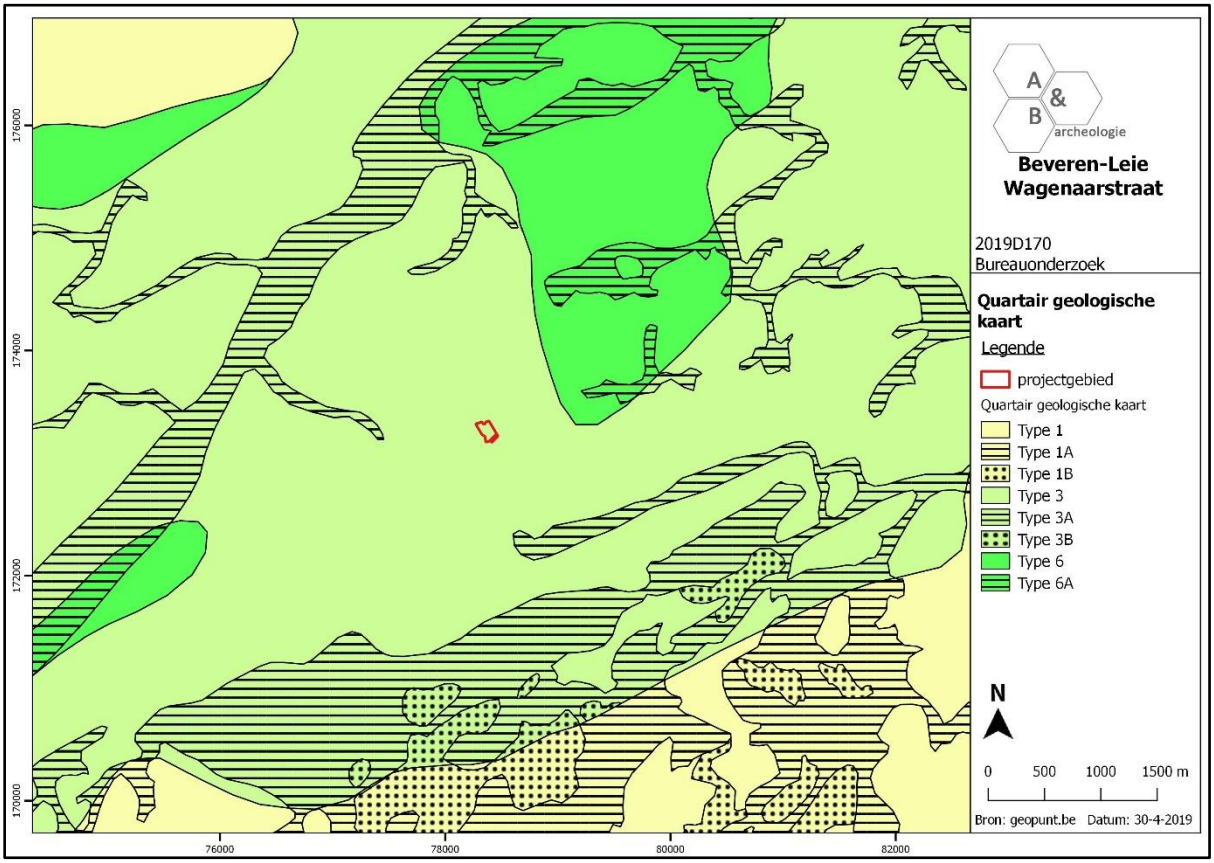

Figuur 13 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

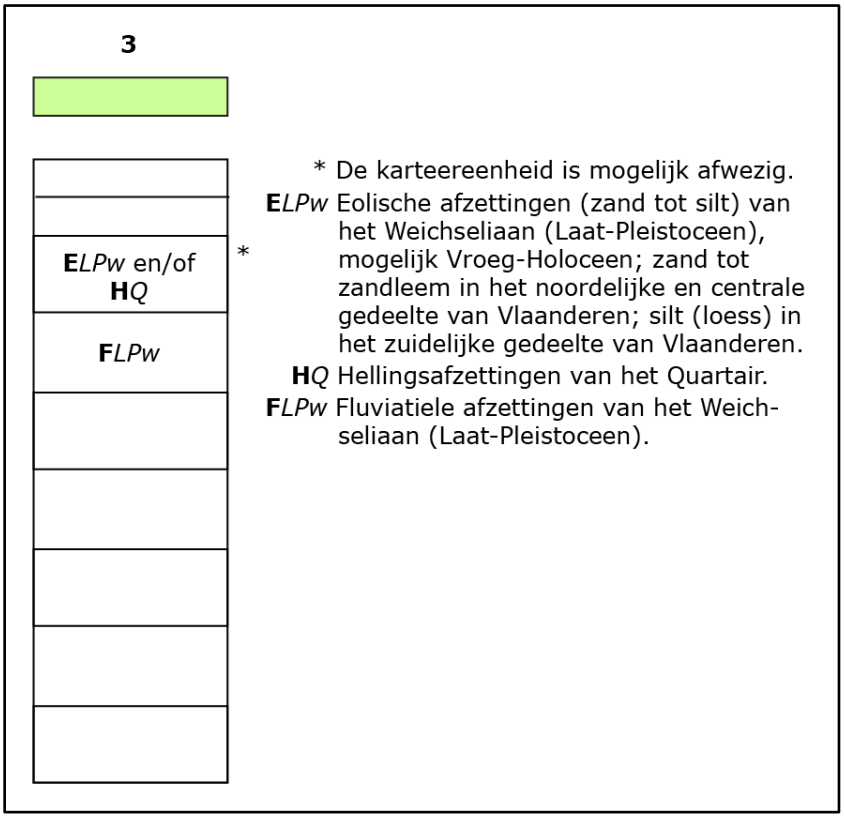

Figuur 14 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be).

2.4. Historische situering[7]

- Algemeen

De dorpsnaam Beveren wordt pas voor het eerst vermeld in 964 maar de locatie suggereert een oudere oorsprong. Vanaf de 5de en 6de eeuw worden de in cultuur gebrachte akkers door Frankische inwijkelingen overgenomen. Bij de Frankische inwijkelingen ontstaan grote hofsteden die later zullen uitgroeien tot domeinen en heerlijkheden op dezelfde kouterruggen als hun Gallo-Romeinse voorgangers. Ten minste vier van deze vrij grote hofsteden kunnen geïdentificeerd worden, met name Beverna (opvolger van een Romeinse villa, huidige goed "Te Beaulieu"), Cleveringehem (huidige hofstede de "Cleurvinck"), Handelingehem (huidige goed "Te Anzegem") en het huidige goed "Te Schaeckx". Beveren-Leie wordt samen met het omliggende gebied gekerstend omstreeks de 7de eeuw. Vermoedelijk niet lang daarna wordt een kapel gebouwd bij het domein Beverna (latere goed "Te Beaulieu") die later zou uitgroeien tot de parochiekerk. Na de invallen van de Noormannen in de 9de eeuw, die waarschijnlijk ook Beveren hebben bezocht - zij hebben immers een kamp te Kortrijk - kan de graaf van Vlaanderen deze leemte opvullen, waardoor hij leenheer wordt van omvangrijke gebieden. Omstreeks 950 schenkt graaf Arnulf I van Vlaanderen (889-965) een deel van zijn bezittingen aan de Gentse Sint-Pietersabdij. De schenking wordt in 964 door de Franse koning Lotharius bekrachtigd en omvat onder meer de nederzetting "Beverna cum ecclesia" of het domein van het latere goed "Te Beaulieu" (latere dorpsheerlijkheid). Dit is meteen ook de eerste vermelding van de dorpsnaam. Oorspronkelijk wordt enkel het noordelijke en middelste gedeelte van Beveren-Leie bewoond, de zandlemige kouterlanden. In dit gedeelte bevinden zich de Grote en Kleine Heerweg, en enkele wegen landinwaarts die de grote hoeven met de heerwegen, de Leie en de kerk verbinden. Het centrale gedeelte van de gemeente wordt ingenomen door het moerasgebied de Vennen en in het zuidelijke gedeelte ligt het Methelawoud. Circa 1050-1100 wordt het Methelawoud in het zuidelijke gedeelte van Beveren gerooid en op de vrijgekomen gronden worden ontginningshofsteden gebouwd. De godsdiensttroebelen en de opstand van de Nederlanden tegen Spanje in de tweede helft van de 16de eeuw leiden tot algehele ontvolking van de streek, de verwoesting van talrijke hofsteden en het onbewerkt laten van de landbouwgronden. Door de voortdurende invallen van de Fransen in de loop van de 17de eeuw, kan Beveren-Leie niet verder tot ontwikkeling kan komen. In 1695 slaat een Franse legereenheid van 10000 man zijn kamp op te Beveren en Desselgem, met opeisingen en plundering tot gevolg. Tijdens de Spaanse Successie-oorlog (1701-1714) worden onze gebieden in 1708 geteisterd door terugtrekkende Franse troepen. Na de Vrede van Utrecht in 1713 verbetert de economische toestand en begint een periode van relatieve rust en vooruitgang. Onder Oostenrijks bewind in 1716-1717 wordt de steenweg Kortrijk-Gent aangelegd doorheen Beveren, Desselgem en Sint-Eloois-Vijve, ter vervanging van de oude bochtige Grote Heerweg. Een figuratieve kaart uit 1764 toont de dorpskern ter hoogte van de huidige Sint-Jansstraat gevormd door het goed "Te Beaulieu", de parochiekerk met kerkhuisje, kerkhof en pastorie, en twee gebouwen - waaronder

[7] Agentschap Onroerend Erfgoed 2017*: Beveren-Leie* [online], https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/126106 (geraadpleegd op 30 april 2019); Agentschap Onroerend Erfgoed 2018*: Het Stuivenberghof* [online], https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/208423 (geraadpleegd op 30 april 2019); Agentschap Onroerend Erfgoed 2017*: Wagenaarstraat* [online], https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/125962 (geraadpleegd op 30 april 2019).

herberg "'t Leckerke" - aan de dorpsplaats. Het omliggende gebied wordt gekenmerkt door verspreid gelegen hoevebebouwing. De 19de eeuw wordt gekenmerkt door grote armoede door onder meer de herhaaldelijk besmettelijke ziekten (tyfus en cholera), de misoogsten van circa 1845-1848 en de mechanisatie waardoor de huisnijverheid in verval raakt. De groei en bloei van de vlasnijverheid met het roten in de Leie zorgt voor een gunstige kentering. Belangrijke vlasroterijen zijn verbonden aan het goed "Te Beaulieu, hoeve de "Cleurvinck" en hoeve de "Potterie". In de tweede helft van de 19de en in de eerste helft van de 20ste eeuw neemt de bedrijvigheid en de bebouwing aan de steenweg toe, mede door de bloei van de (vlas)nijverheid. Ook het aantal herbergen neemt sterk toe. Niet alleen langs de steenweg, maar ook elders in de gemeente worden verscheidene vlasserswoningen, vlasschuren en zwingelarijen gebouwd. In 1940 wordt zwaar gevochten tussen Belgische troepen die ingegraven zitten over de linker Leieoever en de aanvallende Duitsers die de rivier willen oversteken. Op 23 mei 1940 wordt de 18de-eeuwse parochiekerk van Beveren-Leie aan de Sint-Jansstraat opgeblazen door de Belgische troepen, om zo de oprukkende Duitsers een uitkijkpost over de Leievlakte te ontnemen. De vrijgekomen ruimte wordt bij het kerkhof gevoegd. Na de verwoestingen tijdens de Tweede Wereldoorlog, wordt de dorpskern verlegd en wordt een noodkerk gebouwd op vrijgekomen gronden van het goed "Te Anzegem" tussen de reeds bestaande tracé's van de Deken De Bostraat en de Kerkdreef. In de jaren 1950 volgt de ontwikkeling van de administratieve context en de jaren 1970 wordt de huidige Sint-Jan de Doperkerk gebouwd en de omliggende straten aangelegd en verkaveld. Tussen de nieuwe en de oude kern ontwikkelt zich in de jaren 1960-1970 de woonwijk Tomberg. In de jaren 1950 is de vlashandel over haar hoogtepunt heen, ook de roterij en de vlasturbine van hoeve "De Potterie" vallen stil. De vlasnijverheid wordt echter vervangen door allerhande andere nijverheden, zoals textiel, confectie, spaanderplatenfabricage, constructie van machines, kartonnage en meubelmakerij.

- Siteniveau

De Wagenaarstraat vertrekt van de grens met de gemeente Harelbeke en loopt in oostelijke richting naar de grens met de gemeente Deerlijk. De straatnaam verwijst vermoedelijk naar het stuk grond "den Grooten Waeghenaere" ter hoogte van de Paanderstraat, waarop thans de hoeve "De Waghenaere" zich bevindt (nr. 143). Mogelijk is er ooit iemand die de Waghenaere heet, eigenaar geweest van de grond en de hofstede, of heeft er ooit een wagenmaker gewoond.

Bij de ontginning van het Methelawoud zouden in de 10de en/of 11de eeuw ter hoogte van de huidige Wagenaarstraat enkele ontginningshofsteden zijn ontstaan, waaronder de latere hoeves "De Egaele" (nr. 30) en "Te Helle" (nr. 200). In dit kader is ook het Stuivenberghof te vermelden, gelegen iets ten noordoosten van het plangebied langsheen de Omloopstraat; de site klimt mogelijk op tot de 11de of 12de eeuw, de huidige 18de- en 19de-eeuwse gebouwen zijn verbouwd in 1910. In 13de-eeuwse bronnen (1260 en 1280) wordt het latere goed "Te Helle" vermeld als gelegen in het Smetsland, het land van een zekere Smid of Desmet. De "Poteghems Hofstede" (nr. 22) is zeker sinds het einde van de 15de eeuw eigendom van de familie van den Berghe, heren van het Waregemse Potegem. Hoeve "De Egaele" wordt voor het eerst vermeld als hoeve in een pachtcontract van 1555; de hoeve is in dat jaar 17 bunder groot en wordt door Lieven Sanders verpacht aan Heindrick van Hoonackere. Op een ongedateerd plan van het "Terra Organum" uit het Rijksarchief te Kortrijk worden de "Libaerts hofstede" (nr. 30) en de "Poteghems hofstede" weergegeven (nr. 22). Het latere "Benoits Hof" (nr. 11) bevindt zich eveneens tot de Franse revolutie op het Terra organorum of Orgelland; deze

gronden moeten rente afdragen het Sint-Salvatorkapittel van Harelbeke. Het goed "Te Helle" wordt volgens De Flou in 1535 vermeld als "in Beveren by Harelbeke, inde gulde vander Helle". De straat wordt in het begin van de 17de eeuw "de Cleene Heerstraete loopende naer Haerelbeke" genoemd, in 1634 vermeld als de "Haerelbekestraete". Op de figuratieve kaart van de parochies Desselgem en Beveren, opgemaakt in 1675 door Gudwalus van der Mariën, aangeduid als "de Straete van Haerelbeke naer Waereghem"; weergave van het goed "Te Helle". Op het einde van de 17de eeuw éénmaal vermeld als de "Lisbroeckstraete". In de 18de eeuw vermeld als "de Cleene Heirstraete" en "de Haerelbeekstraete"; het meest westelijke gedeelte van de straat wordt ook wel vermeld als "Boschdreve" naar de Methelabossen en het Egaelebos. Op de kaart van 1752 uit het Rijksarchief te Brugge aangeduid als "cleenen herwegh van harelbeke naer waereghem". Op de figuratieve kaart van de Sint-Pietersheerlijkheid, opgemaakt door Joseph de Coster in 1764, aangeduid als "de haerelbeekstraete"; weergave van verspreide hoevebebouwing. De straat heet ten tijde van de Franse revolutie nog steeds de "Haerlebeekstraete". Op de Atlas der Buurtwegen (1844) wordt de straat weergegeven als "Wareghemstraet ou Nieuwenhofstraet" met als aanduiding "Chemin n° 5" en omschrijving "Chemin de Harlebeke à Deerlyck et Waereghem". De kaart van het Militair Cartografisch Instituut (1911) geeft nog steeds verspreid gelegen hoevebebouwing weer. In 1960 heet de straat "Nieuwenhovestraat". De verkaveling Varentstraat wordt in 1971 aan de noordzijde van de straat aangelegd. Bij de verbreding van de weg in 1977 wordt het oude kruisbeeld aan het begin van de erfoprit naar de hoeve "'t Hoveke" (nr. 158) vervangen door een Onze-Lieve-Vrouwkapel. Het kruisbeeld verhuist daarbij naar de erftoegang van "'t Hoveke". In 1980 worden de gronden van hoeve "De Egaele" geleidelijk aan verkocht aan bedrijven die zich in de omgeving ontwikkelen, onder meer de tapijtweverij van de gebroeders Kerkhove en het Bouwbedrijf Huyzentruyt (nr. 33). Bij de algemene herschikking van straatnamen in 1990 wordt de Nieuwenhovestraat herdoopt in Wagenaarstraat.

Concrete informatie over het plangebied kan afgeleid worden uit cartografische bronnen. De oudste relevante kaart voor het plangebied die geraadpleegd kan worden betreft de Villaretkaart uit 1745-1748. Hierop wordt de Wagenaarstraat reeds afgebeeld, het plangebied is te situeren ter hoogte van een bebost perceel, mogelijk een restant van het Methelawoud. In de zuidoostelijke hoek van het plangebied wordt een zuidwest-noordoost georiënteerde weg aangegeven. De omgeving is landelijk met verspreide bebouwing, zowel de Stuivebergbeek als de Zomerbeek worden niet weergegeven. De Ferrariskaart uit ca. 1777 geeft iets minder informatie, de weg in de zuidoostelijke hoek wordt niet afgebeeld. Het plangebied is opnieuw te situeren ter hoogte van een bebost terrein, de projectie op de figuur wijkt iets van de reële projectie. Op de kaarten uit midden 19de eeuw en de topografische kaarten van eind 19de-begin 20ste eeuw wordt de wegel in de zuidoostelijke hoek wel afgebeeld. Het terrein is nog steeds onbebouwd, maar midden 19de eeuw is het bos grotendeels verdwenen en komt het vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. Enkel in het noordelijke deel blijven nog wat bomen over, waarvan het huidige beboste stukje een restant is. Op de luchtfoto van 1971 is te zien dat de bebouwing rond het terrein aanzienlijk is toegenomen. Op het plangebied zelf is de wegel dan nog zichtbaar, op de foto van 1979-1990 is dat niet langer het geval. Het plangebied blijft eind 20ste-begin 21ste eeuw in gebruik als landbouwgrond en onbebouwd. Afgaande op de historische kaarten hebben er geen grootschalige bodemingrepen plaatsgevonden op het plangebied.

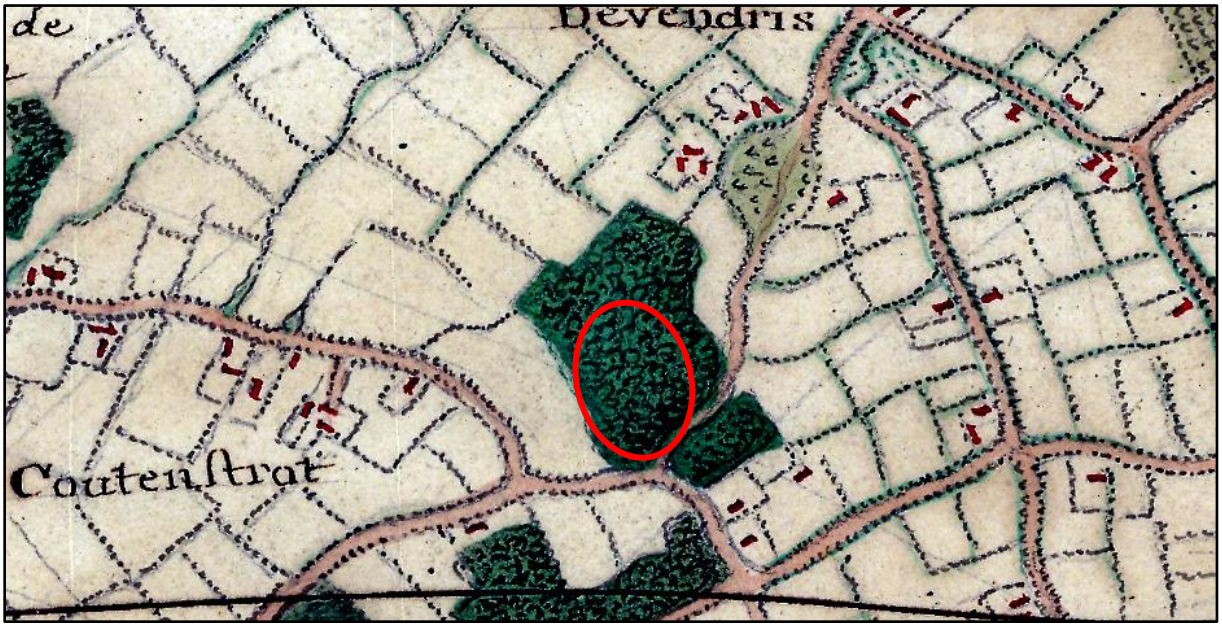

Figuur 15 Benaderende situering van het plangebied op de Villaretkaart (1745-1748) (bron: geopunt.be).

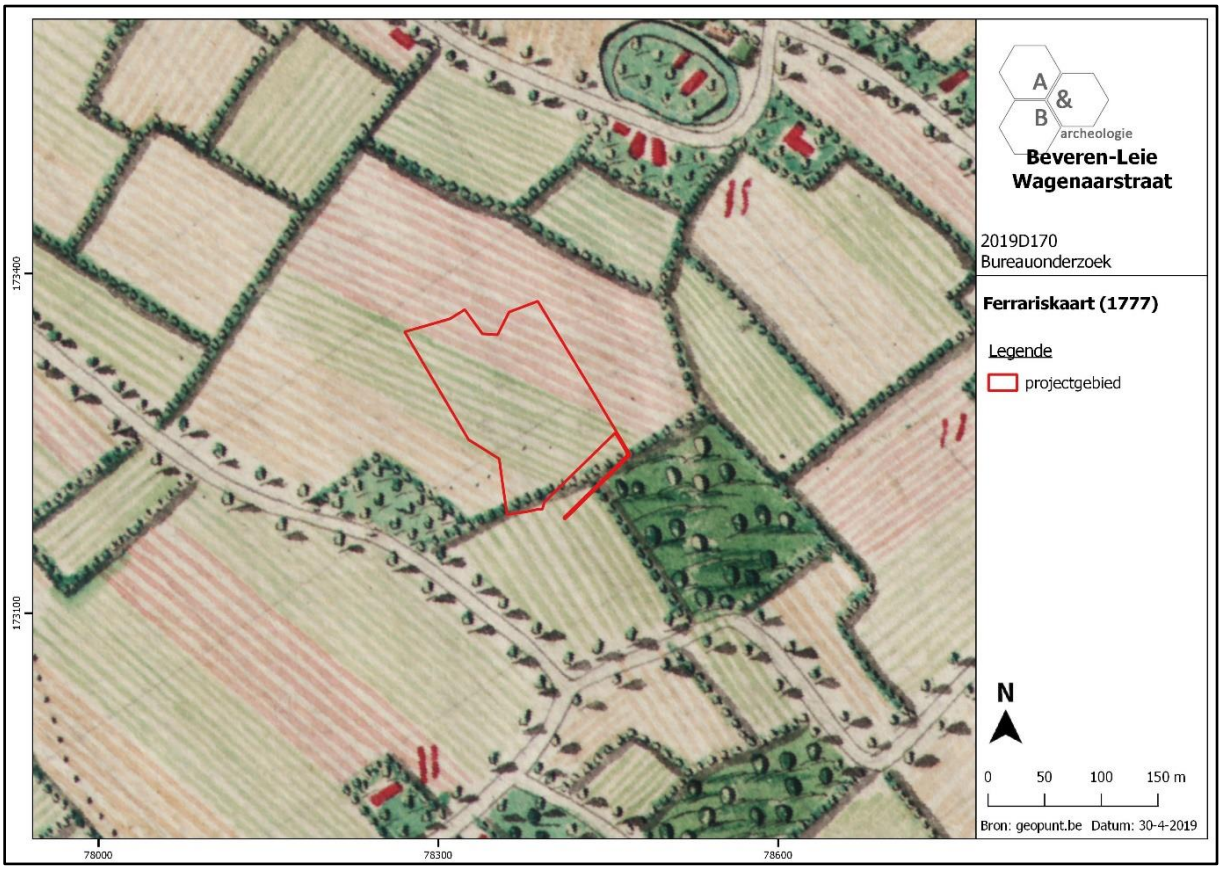

Figuur 16 Uitsnede uit de Ferrariskaart met benaderende aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be). Door een fout in de projectie dient het plangebied meer naar het zuidoosten gesitueerd worden, ter hoogte van het beboste perceel.

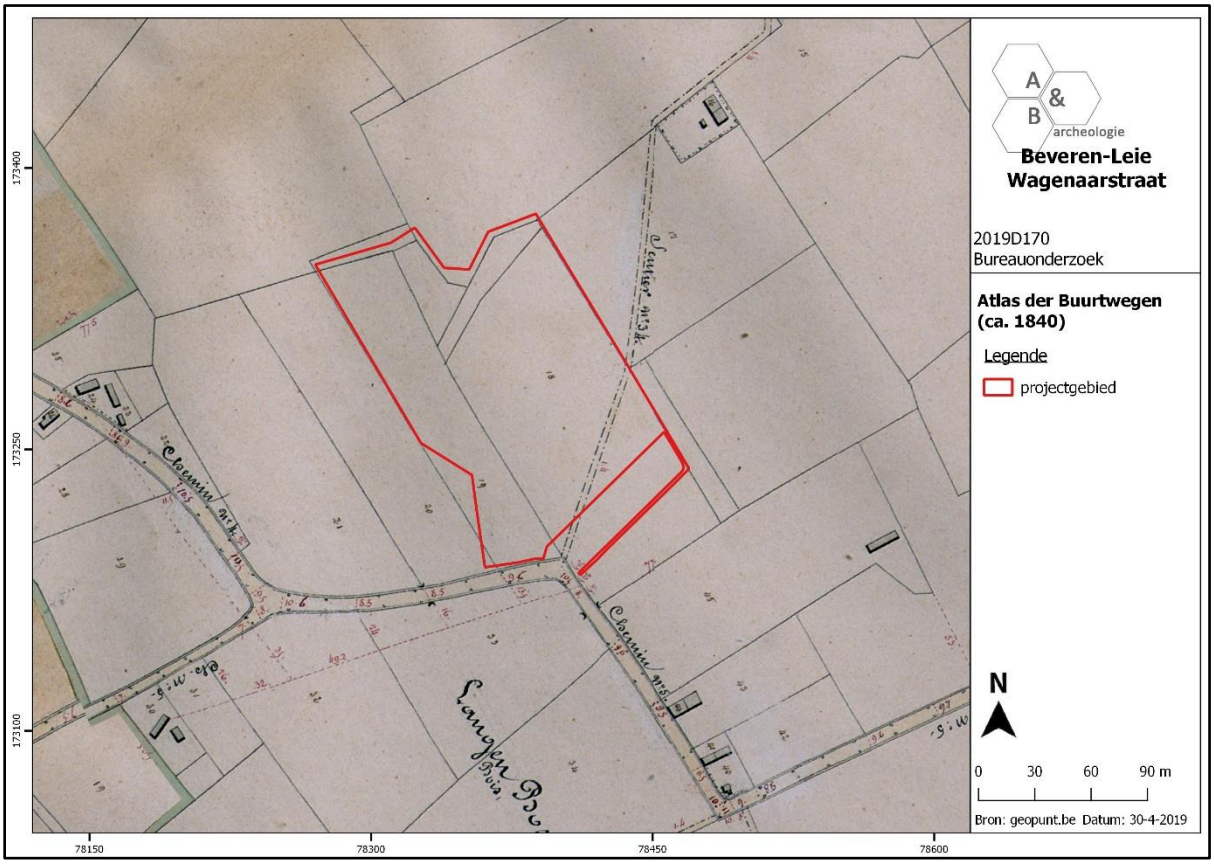

Figuur 17 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be).

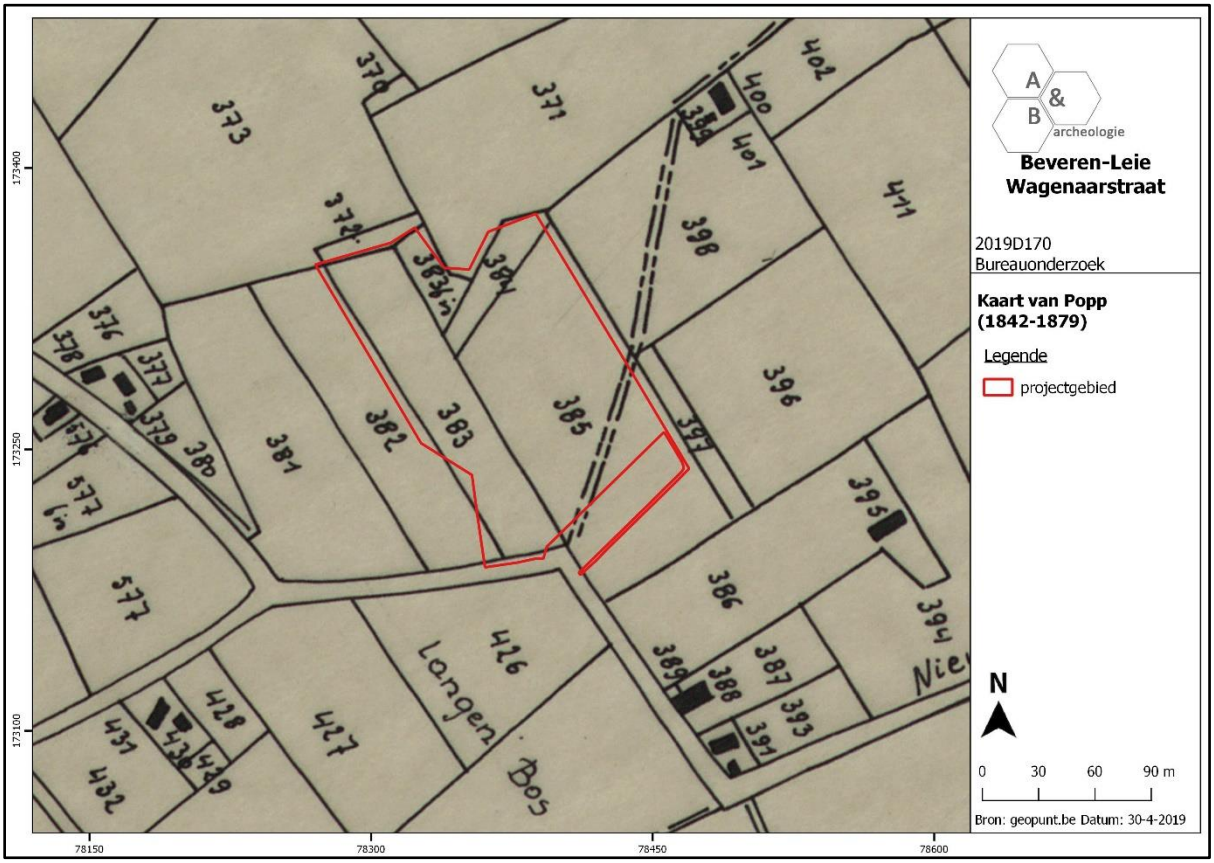

Figuur 18 Uitsnede uit de Poppkaart (bron: geopunt.be).

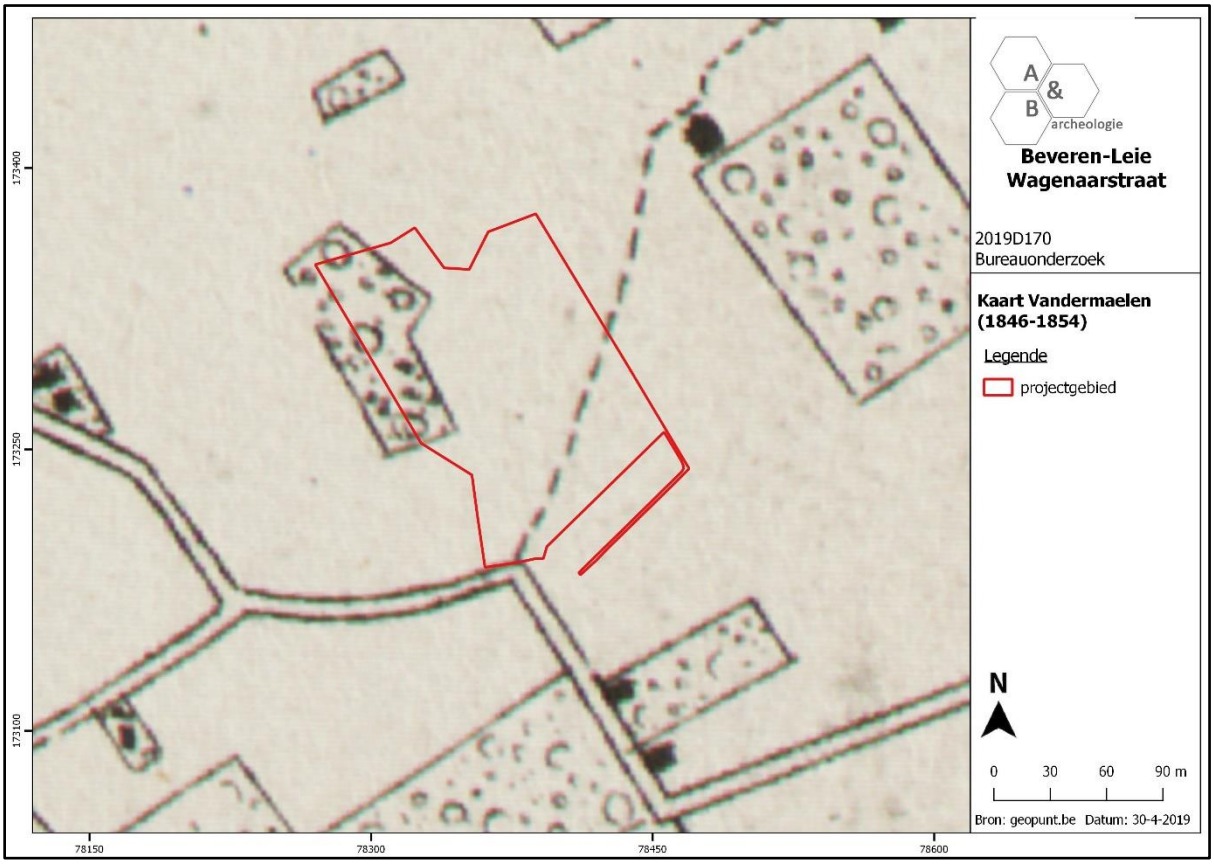

Figuur 19 Uitsnede uit de Vandermaelenkaart (bron: geopunt.be). De projectie moet iets naar het westen opschuiven.

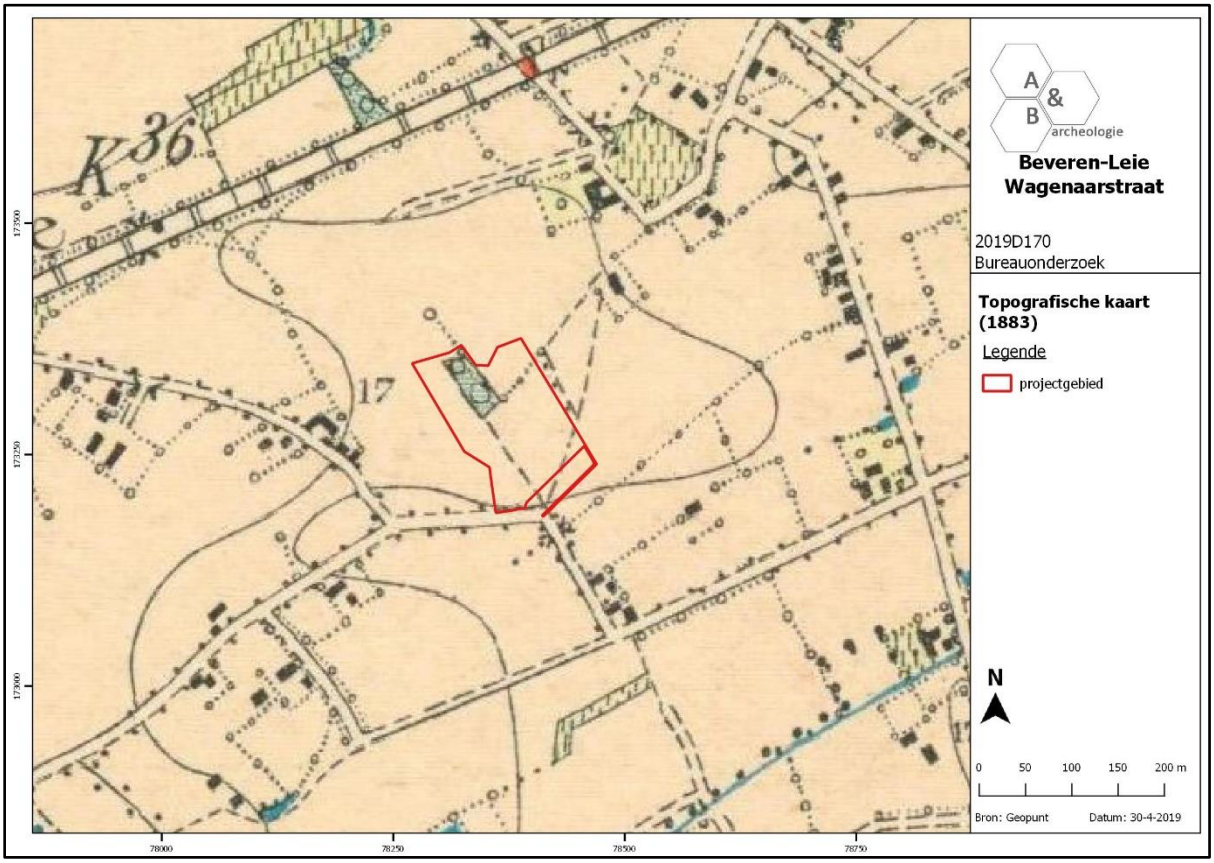

Figuur 20 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 (bron: cartesius.be en NGI).

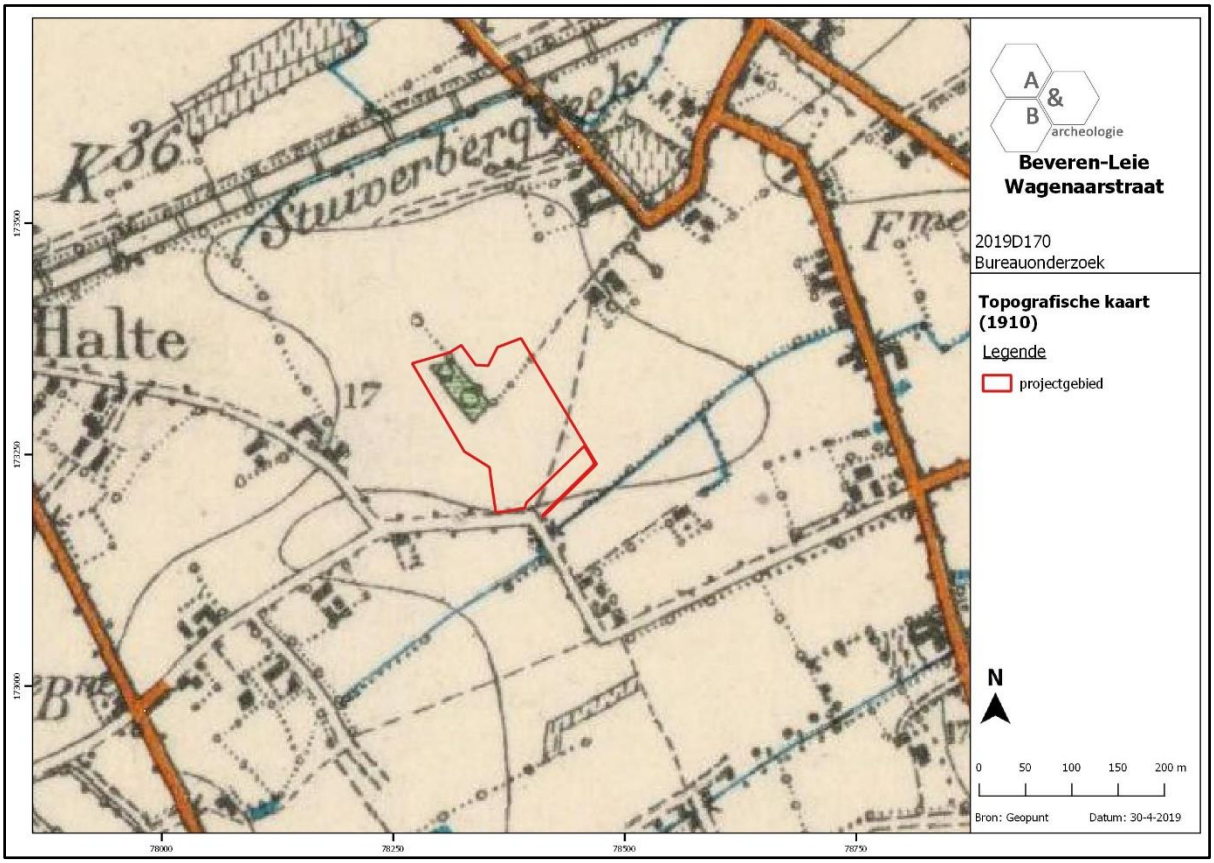

Figuur 21 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 (bron: cartesius.be en NGI).

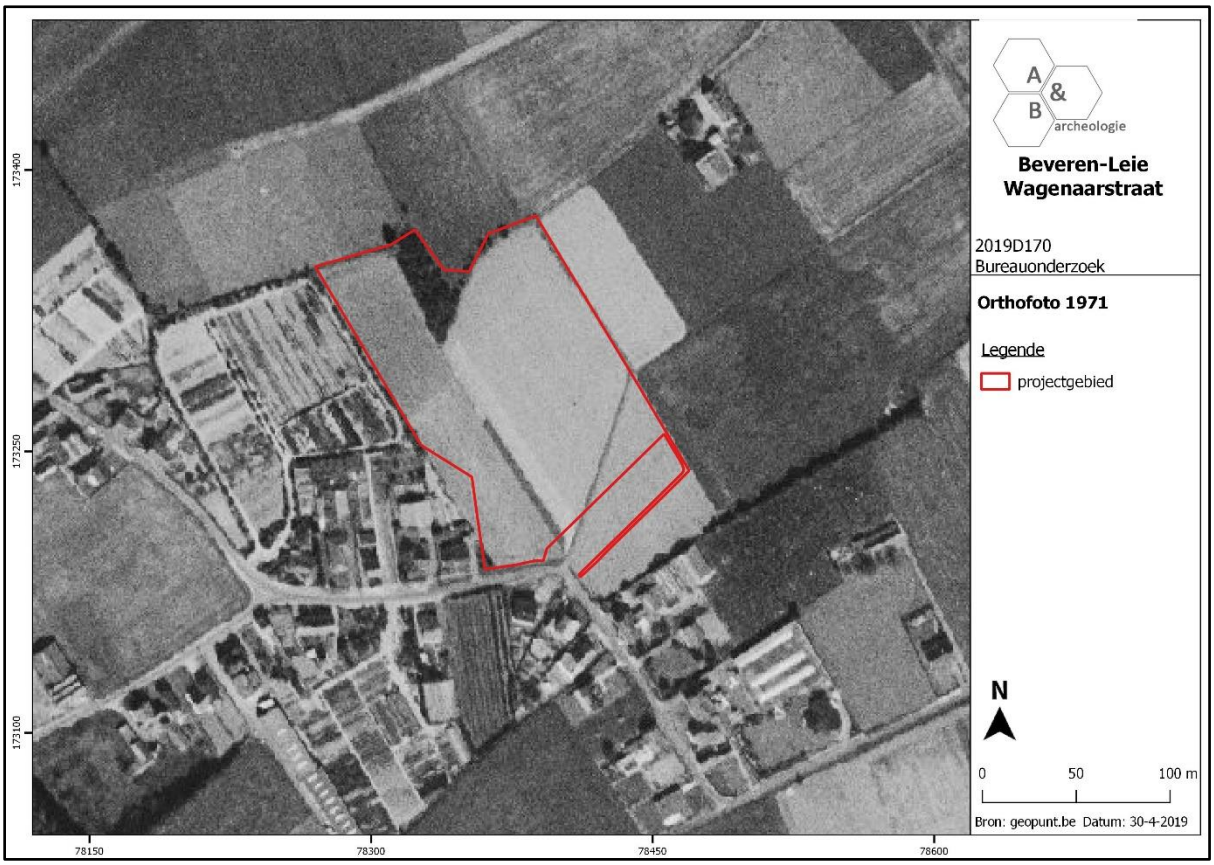

Figuur 22 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be).

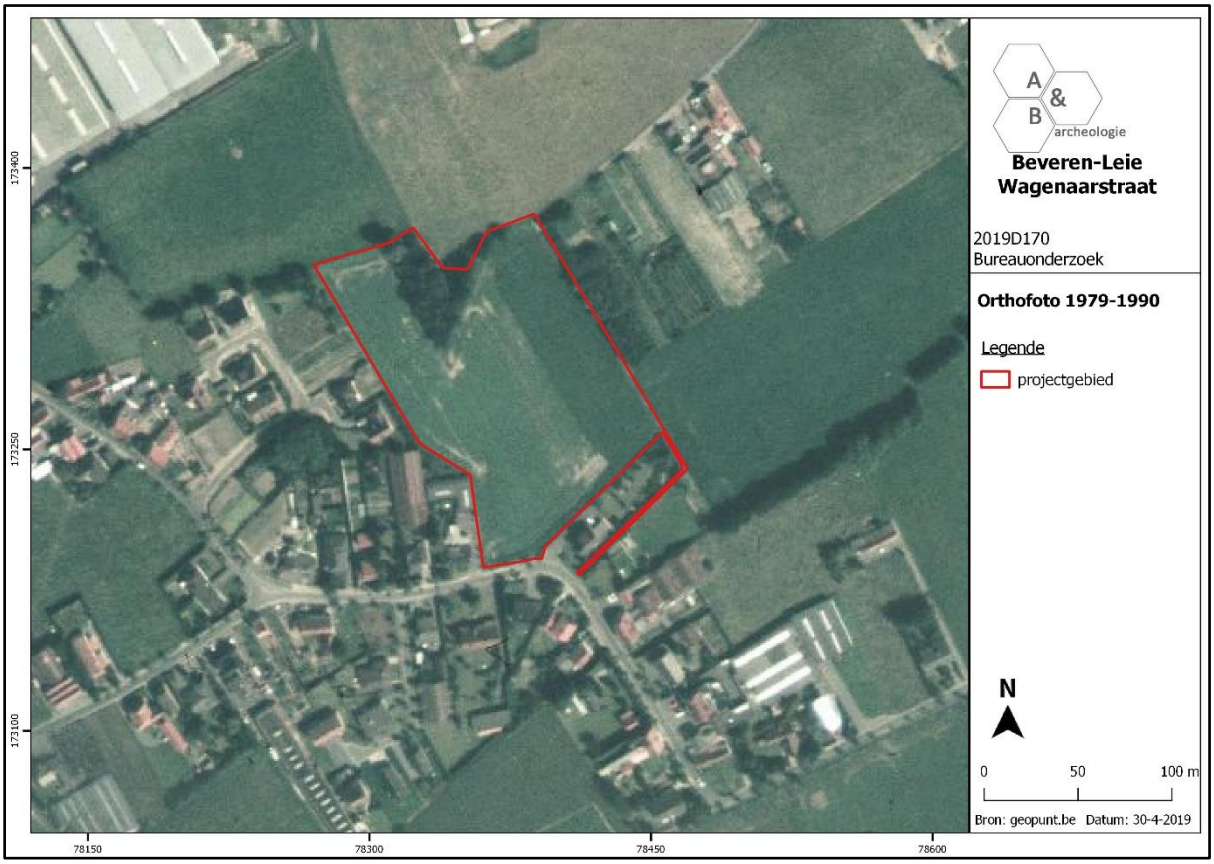

Figuur 23 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be).

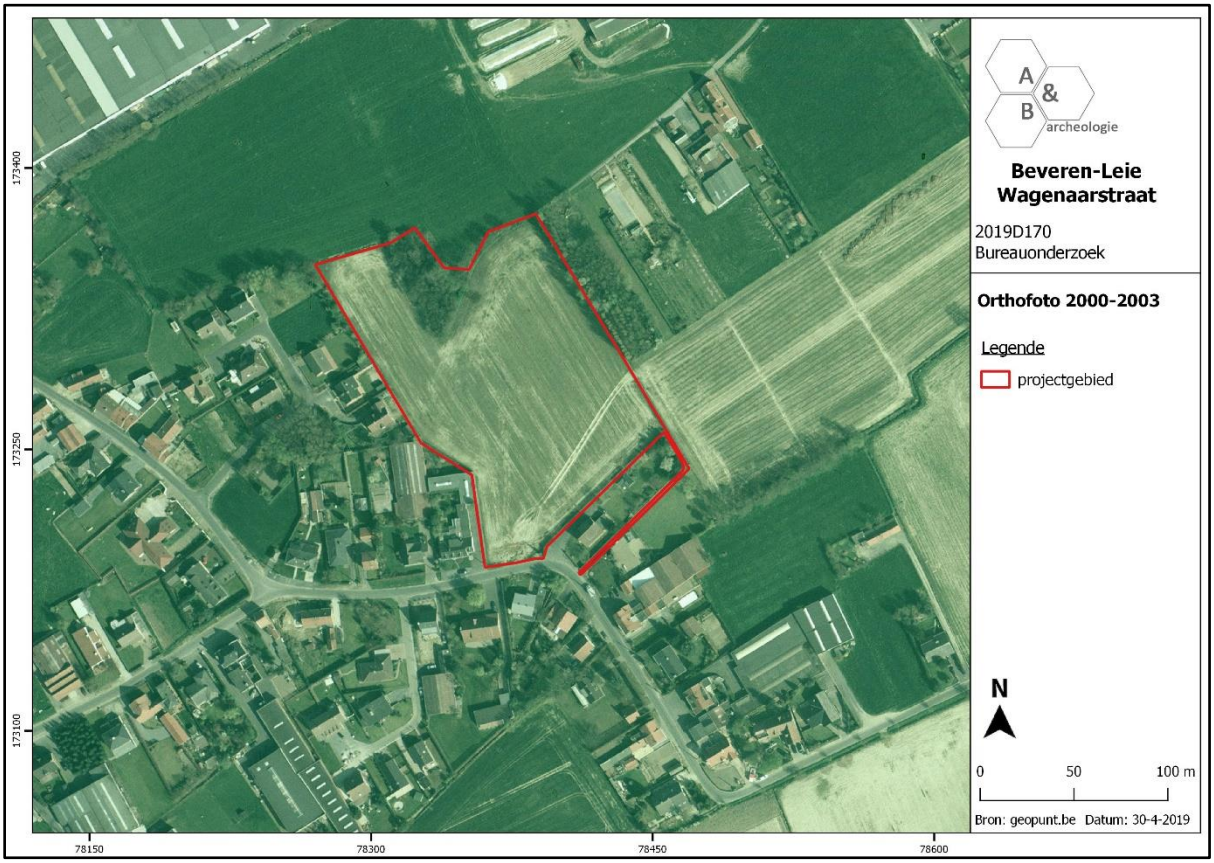

Figuur 24 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be).

2.5. Archeologische situering

Op de Centrale Archeologische Inventaris worden maar een beperkt aantal sites aangegeven in de ruimere omgeving van het plangebied. Wel werd iets ten noordwesten in 1977 een opgraving uitgevoerd op CAI Locatie 70290. Aan de overzijde van het huidige Stuivenberghof werd op een cirkelvormig perceel een verdwenen cirkelvormige omwalling aangetroffen, bestaande uit 2 concentrische watergrachten waarbinnen een nederzetting lag. De binnengracht werd systematisch opgevuld. De aanwezigheid van heel wat leem en houtskool wijst erop dat de site waarschijnlijk door brand verwoest werd. De site lag middenin in het Methelabos en fungeerde als ontginningscentrum. Datering aan de hand van aardewerk: 14de eeuw. De site werd kort bewoond en werd waarschijnlijk door brand vernield. De gracht is nog te zien op de Ferrariskaart. De overige sites in de buurt situeren zich ten zuiden van het plangebied en betreffen laatmiddeleeuwse sites met walgracht die als indicator zijn opgenomen (CAI Locaties 74216, 74217, 74218, 74219, 74220, 74222). Meer naar het noorden, dichter bij de Leie, zijn wel enkele sites gekend uit oudere periodes (losse vondsten uit de steentijden, bewoningssites uit de metaaltijden en vooral de middeleeuwen).

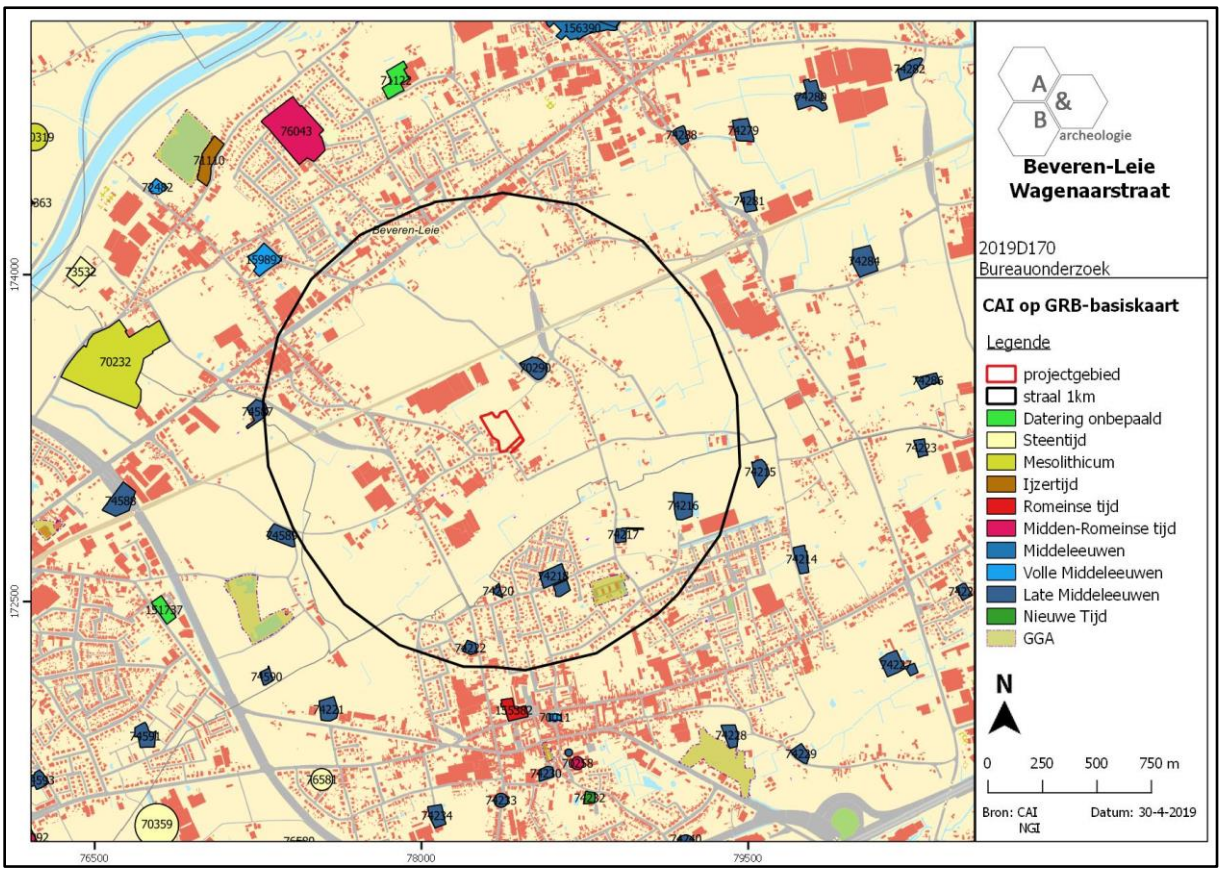

Figuur 25 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI).

3. Synthese

3.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Op basis van het bureauonderzoek kan volgend verwachtingspatroon vooropgesteld worden:

- Het plangebied maakte vanouds deel uit van het grote Methelawoud. Bij de ontginning van het woud zouden in de 10de en/of 11de eeuw ter hoogte van de huidige Wagenaarstraat enkele ontginningshofsteden zijn ontstaan. In dit kader is ook het Stuivenberghof te vermelden, gelegen iets ten noordoosten van het plangebied langsheen de Omloopstraat; de site klimt mogelijk op tot de 11de of 12de eeuw, de huidige 18de- en 19de-eeuwse gebouwen zijn verbouwd in 1910. Op de Villaretkaart uit 1745-1748 wordt de Wagenaarstraat reeds afgebeeld, het plangebied is te situeren ter hoogte van een bebost perceel, mogelijk een restant van het Methelawoud. In de zuidoostelijke hoek van het plangebied wordt een zuidwest-noordoost georiënteerde weg aangegeven. De omgeving is landelijk met verspreide bebouwing, zowel de Stuivebergbeek als de Zomerbeek worden niet weergegeven. De Ferrariskaart uit ca. 1777 geeft iets minder informatie, de weg in de zuidoostelijke hoek wordt niet afgebeeld. Het plangebied is opnieuw te situeren ter hoogte van een bebost terrein, de projectie op de figuur wijkt iets van de reële projectie. Op de kaarten uit midden 19de eeuw en de topografische kaarten van eind 19de-begin 20ste eeuw wordt de wegel in de zuidoostelijke hoek wel afgebeeld. Het terrein is nog steeds onbebouwd, maar midden 19de eeuw is het bos grotendeels verdwenen en komt het vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. Enkel in het noordelijke deel blijven nog wat bomen over, waarvan het huidige beboste stukje een restant is. Op de luchtfoto van 1971 is te zien dat de bebouwing rond het terrein aanzienlijk is toegenomen. Op het plangebied zelf is de wegel dan nog zichtbaar, op de foto van 1979-1990 is dat niet langer het geval. Het plangebied blijft eind 20ste-begin 21ste eeuw in gebruik als landbouwgrond en onbebouwd. Afgaande op de historische kaarten hebben er de laatste 270 jaar geen grootschalige bodemingrepen plaatsgevonden op het plangebied.

- Het terrein wordt in het noorden begrensd door de Stuivebergbeek en loopt licht op van noord naar zuid. In een ruimer perspectief is het plangebied gelegen op een hoge rug tussen de valleien van de Leie in het noorden en de Gaverbeek in het zuiden. De bodem van het plangebied is volgens de bodemkaart hoofdzakelijk een matig droge licht zandleembodem, met langsheen de beek een kleine zone met nattere zandleemgronden.

- In de omgeving van het plangebied gebeurde tot op heden nauwelijks archeologisch onderzoek. Enkel een voorloper van het Stuivenberghof werd archeologisch onderzocht. De andere gekende sites in de omgeving zijn vooral laatmiddeleeuwse sites met walgracht, gekend uit archivalische bronnen. Meer naar het noorden, dichter bij de Leie, zijn wel enkele sites gekend uit oudere periodes, vooral dan uit de Romeinse periode.

- Er kan aan het plangebied een gemiddelde archeologische verwachting gegeven worden – niet hoog maar ook niet laag. Door het gebrek aan archeologisch onderzoek in de omgeving is het moeilijk een meer exacte inschatting te maken. Wel is duidelijk dat de ruime omgeving reeds sinds lange tijd wordt gefrequenteerd, wat gezien de gunstige landschappelijke ligging – op hogere gronden tussen 2 grote beekvalleien - niet vreemd is. Gezien de ligging van het plangebied op de hogere rug, de

bodemkundige eigenschappen, grenzend aan een waterloop en op gronden die in het verleden niet lijken verstoord te zijn geweest, is de kans bestaande dat er zowel steentijd artefactensites als sites met grondsporen aanwezig én bewaard zijn op het terrein.

3.2. Afweging verder vooronderzoek

Op het terrein wordt 34 bedrijfsloodsen gebouwd met bijhorende wegenis, parkeerplaatsen, verhardingen, twee bufferbekkens, enkele groenzones en de nodige nutsleidingen en -voorzieningen. Dit gaat gepaard met grootschalige grondwerken, waarbij het volledige terrein wordt omgewoeld. De Stuivebergbeek wordt deels verlegd en de oever wordt deels genivelleerd. Hierbij worden de bomen langs de beek gerooid. Het grootste deel van het terrein wordt vervolgens opgehoogd, waardoor het toekomstige maaiveldniveau een licht dalende lijn zal vertonen van noord naar zuid, wat het tegenovergestelde is van het huidige, natuurlijke hoogteverloop. Voorafgaand de ophoging zal een afgraving plaatsvinden van minstens de teelaarde. Een aantal van de werken na de ophoging die gepaard gaan met het optrekken van de loodsen zullen ingrijpen onder deze ophoging; het betreft dan voornamelijk de aanleg van de bufferbekkens, de funderingen van de loodsen en van de wegenis en verhardingen, en de uitgravingen voor de nutsleidingen en -voorzieningen. Het is duidelijk dat er aanzienlijke bodemingrepen zullen plaatsvinden op het plangebied, enkel het bestaande pad in het zuiden wordt gevrijwaard van grote grondwerken. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

Het plangebied kent een gemiddelde archeologische verwachting, waarbij sites uit diverse archeologische periodes niet uit te sluiten zijn. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van het centrale gedeelte van de hogere rug tussen de valleien van de Leie en de Gaverbeek, waar tot heden nog maar weinig gravend archeologisch onderzoek is gebeurd. Dit verder vooronderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, aangezien de gronden op dit moment nog in gebruik zijn.

Bij de afweging voor een verder vooronderzoek worden alle gegevens van de bureaustudie geëvalueerd om zodoende een uitspraak te kunnen doen. In eerste instantie wordt gekeken naar de methodes met geen of het minste impact in de bodem. Deze onderzoeken vallen onder de noemer ‘verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem’ (landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering/metaaldetectie). Indien uit deze onderzoeken de afwezigheid van een archeologische site niet gestaafd kan worden, dient men verder over te gaan tot een ‘vooronderzoek met ingreep in de bodem’ (verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten). In het geval een archeologische site aanwezig is, dient men eerst te proberen deze *in situ* te behouden. Indien dit niet mogelijk is, is een verdere opgraving noodzakelijk.

3.3. Verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

- Landschappelijk bodemonderzoek

Dit type onderzoek heeft tot doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door middel van boringen of profielputten. Met deze methode kan met een minimale impact in de bodem toch heel wat informatie verkregen worden. De methode wordt binnen de archeologie vooral aangewend om het bodemkundig potentieel na te gaan voor de aanwezigheid van goed bewaarde steentijdsites.

In dit geval is deze onderzoeksmethode noodzakelijk om uit te voeren. De globale bodemopbouw is evenwel reeds gekend uit de bodemkaart, maar het plangebied heeft enig potentieel voor steentijdsites, gezien de gunstige landschappelijke ligging op een droge, hoge oever langs een beek. Het landschappelijk bodemonderzoek kan meer duidelijkheid bieden over het steentijdpotentieel, en op die manier kan ook de bodemopbouw exacter in kaart worden gebracht. Indien bvb. een ouder afgedekt loopniveau bewaard is ter hoogte van het plangebied, kan dit een aanwijzing zijn dat eventuele steentijdsites bewaard zijn. Het voorstel voor het landschappelijk bodemonderzoek, door middel van boringen, wordt in het programma van maatregelen verder uitgewerkt en verduidelijkt.

- Geofysisch onderzoek

Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten. Ook kent deze methode haar nut bij het opsporen van explosieven. Onder dit type onderzoek vallen verschillende opsporingstechnieken: magnetometrie, weerstandsmetingen, grondradar enz.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden.

- Veldkartering en metaaldetectie

Bij een veldkartering of oppervlakteprospectie wordt een visuele inspectie gedaan van het terreinoppervlak voor de aanwezigheid van archeologisch vondstmateriaal, zoals aardewerk of silexartefacten. Metaaldetectie betreft het opsporen van metalen voorwerpen door middel van een metaaldetector. De toplaag, ca. 20cm diep, wordt hierbij afgezocht door middel van parallelle looplijnen met of zonder een bepaalde tussenafstand.

In dit geval is deze onderzoeksmethode niet zinvol om uit te voeren en kan dus buiten beschouwing genomen worden. Wel dient tijdens het proefsleuvenonderzoek (zie verder) een metaaldetector ingezet worden ter controle van de aangelegde sleuven en de grondhopen.

3.4. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel om archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Via de boringen kunnen begraven niveaus teruggevonden worden waarin zich bv. *in situ* steentijdartefacten kunnen bevinden. De boringen worden volgens een bepaald grid met optimale spreiding opgesteld.

In dit geval is deze onderzoeksmethode mogelijk van toepassing als blijkt dat er tijdens de landschappelijke boringen vastgesteld wordt dat er mogelijk steentijdsites aanwezig kunnen zijn. De te volgen strategie en methodiek hangt bijgevolg af van de landschappelijke boorresultaten.

- Proefputten in functie van steentijd artefactensites

Het doel van proefputten in functie van steentijd artefactensites is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven.

In dit geval is deze onderzoeksmethode mogelijk van toepassing als blijkt dat er tijdens de archeologische boringen vastgesteld wordt dat er steentijdsites aanwezig kunnen zijn. De te volgen strategie en methodiek hangt bijgevolg af van de archeologische boorresultaten.

- Proefsleuven en proefputten

Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Op die manier kan er een optimale inschatting gemaakt worden van het kennispotentieel aangezien deze methode informatie verschaft omtrent verspreiding, bewaring, aard en datering van de aangetroffen archeologische sporen.

Gezien de aard van de site, de geplande werken en het archeologisch verwachtingspatroon is een verder vooronderzoek in de vorm van proefsleuven noodzakelijk om archeologische sites met grondsporen op te sporen. Deze proefsleuven moeten aangelegd worden na het uitvoeren van de landschappelijke boringen (en na een eventueel archeologisch booronderzoek en/of steentijd proefputtenonderzoek). Het sleuvenplan, de richtlijnen en onderzoeksvragen worden voorgesteld in het programma van maatregelen.

3.5. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Het plangebied maakte vanouds deel uit van het grote Methelawoud. Bij de ontginning van het woud zouden in de 10de en/of 11de eeuw ter hoogte van de huidige Wagenaarstraat enkele

ontginningshofsteden zijn ontstaan. In dit kader is ook het Stuivenberghof te vermelden, gelegen iets ten noordoosten van het plangebied langsheen de Omloopstraat; de site klimt mogelijk op tot de 11de of 12de eeuw, de huidige 18de- en 19de-eeuwse gebouwen zijn verbouwd in 1910. Op de Villaretkaart uit 1745-1748 wordt de Wagenaarstraat reeds afgebeeld, het plangebied is te situeren ter hoogte van een bebost perceel, mogelijk een restant van het Methelawoud. In de zuidoostelijke hoek van het plangebied wordt een zuidwest-noordoost georiënteerde weg aangegeven. De omgeving is landelijk met verspreide bebouwing, zowel de Stuivebergbeek als de Zomerbeek worden niet weergegeven. De Ferrariskaart uit ca. 1777 geeft iets minder informatie, de weg in de zuidoostelijke hoek wordt niet afgebeeld. Het plangebied is opnieuw te situeren ter hoogte van een bebost terrein, de projectie op de figuur wijkt iets van de reële projectie. Op de kaarten uit midden 19de eeuw en de topografische kaarten van eind 19de-begin 20ste eeuw wordt de wegel in de zuidoostelijke hoek wel afgebeeld. Het terrein is nog steeds onbebouwd, maar midden 19de eeuw is het bos grotendeels verdwenen en komt het vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. Enkel in het noordelijke deel blijven nog wat bomen over, waarvan het huidige beboste stukje een restant is. Op de luchtfoto van 1971 is te zien dat de bebouwing rond het terrein aanzienlijk is toegenomen. Op het plangebied zelf is de wegel dan nog zichtbaar, op de foto van 1979-1990 is dat niet langer het geval. Het plangebied blijft eind 20ste-begin 21ste eeuw in gebruik als landbouwgrond en onbebouwd. Afgaande op de historische kaarten hebben er de laatste 270 jaar geen grootschalige bodemingrepen plaatsgevonden op het plangebied.

- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

Zie hierboven.

- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

Mogelijk komen afgedekte niveaus voor die kunnen gezorgd hebben voor een gave bewaring van archeologische sites, maar dit moet verder vastgesteld worden bij het landschappelijk bodemonderzoek.

- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

Op het terrein wordt 34 bedrijfsloodsen gebouwd met bijhorende wegenis, parkeerplaatsen, verhardingen, twee bufferbekkens, enkele groenzones en de nodige nutsleidingen en -voorzieningen. Dit gaat gepaard met grootschalige grondwerken, waarbij het volledige terrein wordt omgewoeld. Enkel het bestaande pad in het zuiden wordt gevrijwaard van grote grondwerken.

- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet met 100% zekerheid vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. De kans op het aantreffen van archeologische sporen is echter niet onbestaande.

- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

In eerste instantie dient een landschappelijk booronderzoek te gebeuren waarbij verspreid over het terrein een aantal boringen worden uitgevoerd. Indien blijkt dat bij dit onderzoek archeologische niveaus met potentieel voor steentijdsites bewaard zijn op een deel of over het volledige terrein, dient een verder verkennend archeologisch booronderzoek te gebeuren. Deze onderzoeksvorm valt onder een vooronderzoek met ingreep in de bodem. Dit onderzoek bestaat uit een boorpuntenraster, waarbij de parallelle raaien 10m uit elkaar staan en de boorpunten op de boorraai 12m uit elkaar. De keuze van het boorgrid is gebaseerd op basis van de resultaten van het landschappelijk booronderzoek. Het opgeboorde residu dient uitgezeefd te worden en gecontroleerd op de aanwezigheid van silexartefacten. Op de locatie waar er *in situ* steentijdartefacten vastgesteld werden, dient ofwel een verder vooronderzoek gericht op steentijd te gebeuren om de site beter te kunnen afbakenen (door middel van waarderend archeologisch booronderzoek en/of proefputten in functie van steentijd artefactensites), ofwel kan er direct worden overgegaan naar een opgraving indien er voldoende gegevens voorhanden zijn voor het opmaken van een programma van maatregelen hiervoor.

De tweede fase bestaat uit een proefsleuvenonderzoek. Deze fase kan volgen na het landschappelijk booronderzoek, indien de resultaten hiervan negatief zijn. Dit onderzoek bestaat uit het aanleggen van parallelle sleuven. De sleuven hebben als doel om het archeologisch potentieel van het terrein in kaart te brengen. Zijn er archeologische sporen aanwezig? Behoren deze tot één of meerdere periodes? Daarnaast is het ook belangrijk om de verstoringsgraad in kaart te brengen. Zijn de sporen goed bewaard? Kunnen er verstoringszones afgebakend worden? Afsluitend is het belangrijk om alle gegevens samen te beschouwen om zodoende een uitspraak te kunnen doen over het potentieel van het terrein. Hierbij wordt afgewogen of verder onderzoek nodig is in de vorm van een opgraving, over een deel of volledig het terrein, of kan er overgegaan worden tot een vrijgave bij afwezigheid van archeologische sporen. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

4. Samenvatting

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Beveren-Leie Wagenaarstraat (provincie West-Vlaanderen), gelegen buiten woon- of recreatiegebied, waarbij de totale oppervlakte van de bodemingrepen 5000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, 18190m² groot, heeft een onregelmatige vorm en is noordwest-zuidoost georiënteerd. Het plangebied is gelegen ten noorden van de Wagenaarstraat, in het noorden wordt het deels begrensd door de Stuivebergbeek, die hier ontspringt. Het plangebied is onbebouwd en hoofdzakelijk in gebruik als landbouwgrond. Centraal langsheen de noordelijke grens is een met bomen begroeide zone aanwezig. In de zuidoostelijke hoek, iets verwijderd van het eigenlijke plangebied, maakt een smalle bestaande fiets- en wandelweg deel uit van het terrein. Deze wegel loopt verder naar het noorden langsheen de oostelijke grens van het plangebied. Volgens het plan 'bestaande toestand' loopt er in het zuiden van het terrein een oude voetweg van zuidwest naar noordoost over het plangebied, maar op het terrein is deze niet meer zichtbaar.

Het plangebied maakte vanouds deel uit van het grote Methelawoud, en is gelegen op ruime afstand van de oorspronkelijke dorpskern van Beveren-Leie. Bij de ontginning van het woud zouden in de 10de en/of 11de eeuw ter hoogte van de huidige Wagenaarstraat enkele ontginningshofsteden zijn ontstaan. In dit kader is ook het Stuivenberghof te vermelden, gelegen iets ten noordoosten van het plangebied langsheen de Omloopstraat; de site klimt mogelijk op tot de 11de of 12de eeuw, de huidige 18de- en 19de-eeuwse gebouwen zijn verbouwd in 1910. Op de Villaretkaart uit 1745-1748 wordt de Wagenaarstraat reeds afgebeeld, het plangebied is te situeren ter hoogte van een bebost perceel, mogelijk een restant van het Methelawoud. In de zuidoostelijke hoek van het plangebied wordt een zuidwest-noordoost georiënteerde weg aangegeven. De omgeving is landelijk met verspreide bebouwing, zowel de Stuivebergbeek als de Zomerbeek worden niet weergegeven. De Ferrariskaart uit ca. 1777 geeft iets minder informatie, de weg in de zuidoostelijke hoek wordt niet afgebeeld. Het plangebied is opnieuw te situeren ter hoogte van een bebost terrein, de projectie op de figuur wijkt iets van de reële projectie. Op de kaarten uit midden 19de eeuw en de topografische kaarten van eind 19de-begin 20ste eeuw wordt de wegel in de zuidoostelijke hoek wel afgebeeld. Het terrein is nog steeds onbebouwd, maar midden 19de eeuw is het bos grotendeels verdwenen en komt het vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. Enkel in het noordelijke deel blijven nog wat bomen over, waarvan het huidige beboste stukje een restant is. Op de luchtfoto van 1971 is te zien dat de bebouwing rond het terrein aanzienlijk is toegenomen. Op het plangebied zelf is de wegel dan nog zichtbaar, op de foto van 1979-1990 is dat niet langer het geval. Het plangebied blijft eind 20ste-begin 21ste eeuw in gebruik als landbouwgrond en onbebouwd. Afgaande op de historische kaarten hebben er de laatste 270 jaar geen grootschalige bodemingrepen plaatsgevonden op het plangebied. Het terrein wordt in het noorden begrensd door de Stuivebergbeek en loopt licht op van noord naar zuid. In een ruimer perspectief is het plangebied gelegen op een hoge rug tussen de valleien van de Leie in het noorden en de Gaverbeek in het zuiden. De bodem van het plangebied is volgens de bodemkaart hoofdzakelijk een matig droge licht zandleembodem, met langsheen de beek een kleine zone met nattere zandleemgronden. In de omgeving van het plangebied gebeurde tot op heden nauwelijks

archeologisch onderzoek. Enkel een voorloper van het Stuivenberghof werd archeologisch onderzocht. De andere gekende sites in de omgeving zijn vooral laatmiddeleeuwse sites met walgracht, gekend uit archivalische bronnen. Meer naar het noorden, dichter bij de Leie, zijn wel enkele sites gekend uit oudere periodes, vooral dan uit de Romeinse periode. Er kan aan het plangebied een gemiddelde archeologische verwachting gegeven worden – niet hoog maar ook niet laag. Door het gebrek aan archeologisch onderzoek in de omgeving is het moeilijk een meer exacte inschatting te maken. Wel is duidelijk dat de ruime omgeving reeds sinds lange tijd wordt gefrequenteerd, wat gezien de gunstige landschappelijke ligging – op hogere gronden tussen 2 grote beekvalleien - niet vreemd is. Gezien de ligging van het plangebied op de hogere rug, de bodemkundige eigenschappen, grenzend aan een waterloop en op gronden die in het verleden niet lijken verstoord te zijn geweest, is de kans bestaande dat er zowel steentijd artefactensites als sites met grondsporen aanwezig én bewaard zijn op het terrein.

Op het terrein wordt 34 bedrijfsloodsen gebouwd met bijhorende wegenis, parkeerplaatsen, verhardingen, twee bufferbekkens, enkele groenzones en de nodige nutsleidingen en -voorzieningen. Dit gaat gepaard met grootschalige grondwerken, waarbij het volledige terrein wordt omgewoeld. De Stuivebergbeek wordt deels verlegd en de oever wordt deels genivelleerd. Hierbij worden de bomen langs de beek gerooid. Het grootste deel van het terrein wordt vervolgens opgehoogd, waardoor het toekomstige maaiveldniveau een licht dalende lijn zal vertonen van noord naar zuid, wat het tegenovergestelde is van het huidige, natuurlijke hoogteverloop. Voorafgaand de ophoging zal een afgraving plaatsvinden van minstens de teelaarde. Een aantal van de werken na de ophoging die gepaard gaan met het optrekken van de loodsen zullen ingrijpen onder deze ophoging; het betreft dan voornamelijk de aanleg van de bufferbekkens, de funderingen van de loodsen en van de wegenis en verhardingen, en de uitgravingen voor de nutsleidingen en -voorzieningen. Het is duidelijk dat er aanzienlijke bodemingrepen zullen plaatsvinden op het plangebied, enkel het bestaande pad in het zuiden wordt gevrijwaard van grote grondwerken. Ook het werfverkeer zal zijn invloed hebben op de ondergrond.

Het plangebied kent een gemiddelde archeologische verwachting, waarbij sites uit diverse archeologische periodes niet uit te sluiten zijn. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van het centrale gedeelte van de hogere rug tussen de valleien van de Leie en de Gaverbeek, waar tot heden nog maar weinig gravend archeologisch onderzoek is gebeurd. Dit verder vooronderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, aangezien de gronden op dit moment nog in gebruik zijn.

Het verder vooronderzoek bestaat uit enerzijds een landschappelijk booronderzoek (eventueel gevolgd door een archeologisch booronderzoek en/of een proefputtenonderzoek gericht op steentijd), anderzijds een proefsleuvenonderzoek. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden behandeld in het programma van maatregelen.

5. Bibliografie

- https://inventaris.onroerenderfgoed.be
- https://cai.onroerenderfgoed.be/
- http://www.geopunt.be/kaart
- http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/
- http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/
- http://www.ngi.be/topomapviewer/

6. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2018 (bron: geopunt.be)..... 7
Figuur 2 Plan bestaande toestand (bron: initiatiefnemer)..... 8
Figuur 3 Uitsnede uit het ontwerpplan (bron: initiatiefnemer)..... 9
Figuur 4 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI). 10
Figuur 5 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: NGI). 11
Figuur 6 Zicht op het kadasterplan (bron: geopunt.be)..... 11
Figuur 7 Zicht op de bodemgebruikskaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be)... 12
Figuur 8 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel (bron: geopunt.be)..... 13
Figuur 9 Zicht op het Digitaal Hoogtemodel, op siteniveau (bron: geopunt.be). 14
Figuur 10 Zicht op de Potentiële bodemerosiekaart (bron: geopunt.be)..... 14
Figuur 11 Zicht op de bodemkaart (bron: DOV)..... 16
Figuur 12 Uitsnede uit de Tertiair Geologische Kaart (bron: geopunt.be)..... 17
Figuur 13 Uitsnede uit de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be)..... 17
Figuur 14 Uitleg bij de Quartair Geologische Kaart (bron: geopunt.be). 18
Figuur 15 Benaderende situering van het plangebied op de Villaretkaart (1745-1748) (bron: geopunt.be)..... 22
Figuur 16 Uitsnede uit de Ferrariskaart met benaderende aanduiding van het plangebied (bron: geopunt.be). Door een fout in de projectie dient het plangebied meer naar het zuidoosten gesitueerd worden, ter hoogte van het beboste perceel. 22
Figuur 17 Uitsnede uit de Atlas der Buurtwegen (bron: geopunt.be). 23
Figuur 18 Uitsnede uit de Poppkaart (bron: geopunt.be)..... 23
Figuur 19 Uitsnede uit de Vandermaelenkaart (bron: geopunt.be). De projectie moet iets naar het westen opschuiven..... 24
Figuur 20 Uitsnede uit de topografische kaart van 1883 (bron: cartesius.be en NGI). 24
Figuur 21 Uitsnede uit de topografische kaart van 1910 (bron: cartesius.be en NGI). 25
Figuur 22 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1971 (bron: geopunt.be)..... 25
Figuur 23 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 1979-1990 (bron: geopunt.be). 26
Figuur 24 Zicht op het plangebied op de luchtfoto van 2000-2003 (bron: geopunt.be). 26
Figuur 25 Uitsnede uit de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) (bron: geopunt.be en CAI). 27

Bijlage: Plan bestaande toestand, ontwerpplannen (bron: initiatiefnemer).

Waregem 4de Afdeling sectie B

Schaal 1/250

N

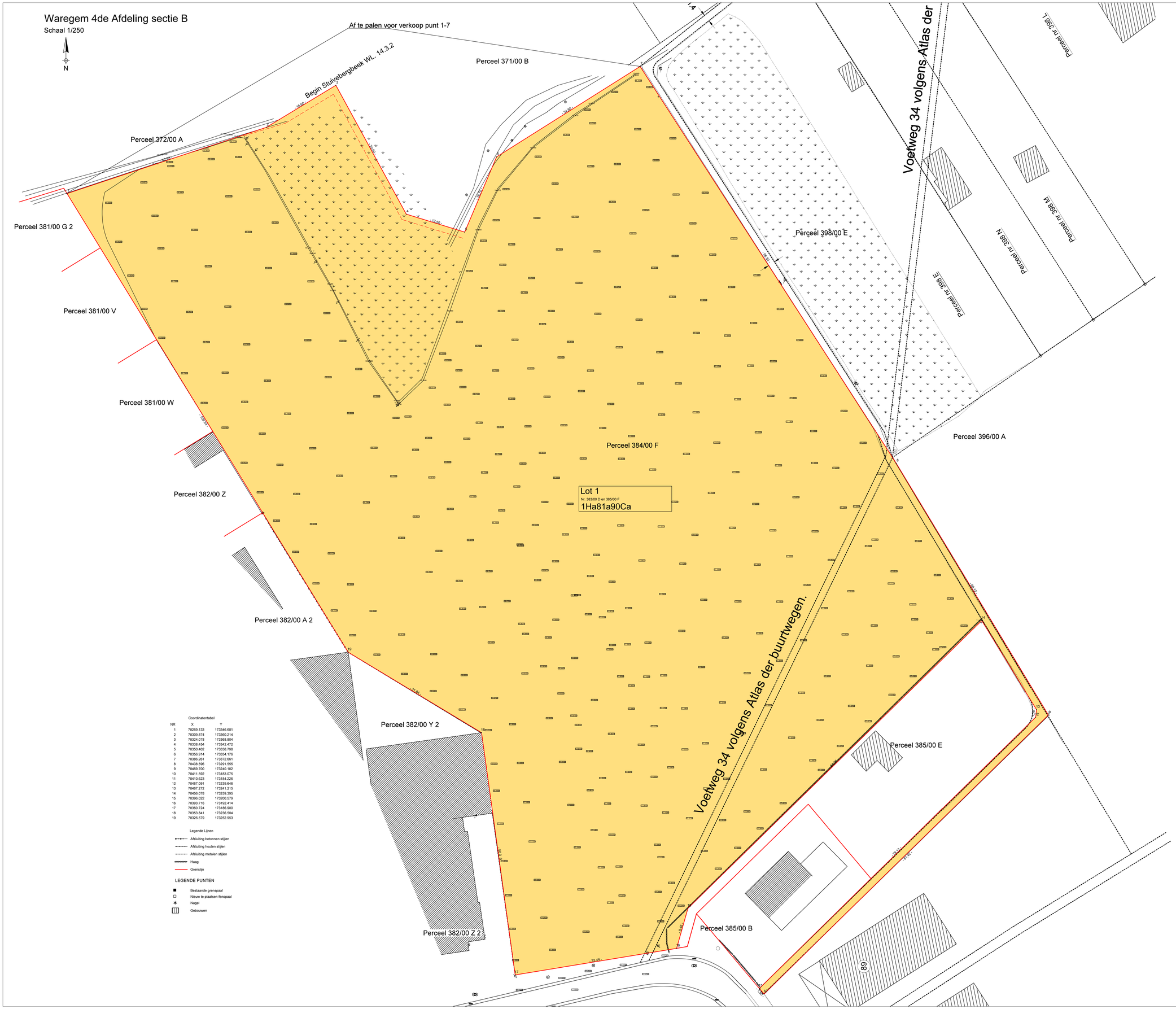

Coordinatentabel

NR	X	Y
1	78269.133	173346.681
2	78309.874	173360.214
3	78324.078	173368.804
4	78338.454	173342.472
5	78350.402	173338.798
6	78356.914	173354.176
7	78386.261	173372.661
8	78438.596	173291.555
9	78469.700	173240.102
10	78411.592	173183.075
11	78410.623	173184.226
12	78467.091	173239.646
13	78467.272	173241.215
14	78456.078	173259.395
15	78396.022	173200.579
16	78393.716	173192.414
17	78360.724	173186.980
18	78353.841	173236.504
19	78326.579	173252.953

Legende Lijnen

- Afsluiting betonnen stijlen
- Afsluiting houten stijlen
- Afsluiting metalen stijlen
- Haag
- Grenslijn

LEGENDE PUNTEN

- Bestaande grenspaal
- Nieuw te plaatsen fenopaal
- Nagel
- Gebouwen

PROCES-VERBAAL van OPMETING

Ik, ondergetekende Landmeter-Expert, Anthony Van Quickelberghe,

gevestigd te 8780 Oostrozebeke Gentstraat 35a
beëdigd voor de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk,

ben op 7 februari 2019 overgegaan tot het opmeten van een perceel gelegen te Waregem, Wagenaarsstraat, kadastraal gekend als Waregem, 4de afdeling, sectie B nr 383/00 D, 385/00 F.

Oppervlakte lot 1: **Achttienduizendhonderdnegentig vierkante meter (18190m²)**

Naar eer en geweten opgemaakt door:
ing. Anthony Van Quickelberghe
Lan 131555

Ing. Anthony
Van Quickelberghe
Landmeter - Expert

Gentstraat 35 a
8780 Oostrozebeke
0494 41 95 11
info@landmeter-avq.be
www.landmeter-avq.be

BTW BE 0597 701 181

kadastraal plan

liggingsplan

Punten:
1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19: Niet gematrialiseerd

GRONDPLAN NIEUWE TOESTAND

REFERENTIENIVEAU: ALLE PEILEN IN mTAW

SCHAAL: 1/250

0m 5m 10m 15m 20m 25m

STUDIEBUREAU VERHAEGHE & PARTNERS
Autobaan 5 bus 0102 B210 Zedelgem info@sbverhaeghe.be T 050 84 20 30 www.sbverhaeghe.be

AANLEGGEN WEGENIS EN RIOLERING T.B.V. NIEUW BEDRIJVENTERREIN

PLACE at WORK
Beneluxpark 27A
8500 Kortrijk

BOUWPLAATS:
West-Vlaanderen, Waregem
Langs de Wagenaarstraat t.h.v. huisnr. 79 en 87
Waregem, 4de afdeling, sectie B
nrs. 383/d en 385/F

BA_Wagenaarstraat_P_N_grondplan nieuwe toestand	15/07/2019	1/250

DATUM	INDEX	WIJZIGING

LEGENDE NIEUWE TOESTAND

Bedrijfsunit (gebouw)

Rijweg: cementbetonverharding

Oprit: Betonstraatstenen, 220x110x100, grijs, elleboogverband

Parkeervakken units: grasbetontegels (vlak), 600x400x120, gevuld met bodemsubstraat.

Groenzone met gras

Groenzone, haagstructuur als afbakening parkeervakken met paal en draad (groeibegeleiding)

Compensatiezones (overstroming) of open bufferbekken

RWA-riolering, incl. afwateringsrichting

DWA-riolering, incl. afwateringsrichting

PROFIEL A

Profielsnede typedwarsprofiel

RWA-huisaansluitputje, kunststof

DWA-huisaansluitputje, kunststof

Boombeplanting (streekeigen)
Ter hoogte van natte zones waterbestendige bomen te voorzien (wilg, els, ...)

Straatkolk

IP1
3.860
1.300

Peilen riolering

17,50

Peil bovenrand keerwand

17,50

Ontwerppeil wegenis

17,50

Peilen groenzones of peilen overstromingszones of peilen bufferbekken

STUDIEBUREAU VERHAEGHE & PARTNERS

Autobaan 5 bus 0102 8210 Zedelgem info@sbverhaeghe.be T 050 84 20 30 www.sbverhaeghe.be

AANLEGGEN WEGENIS EN RIOLERING T.B.V. NIEUW BEDRIJVENTERREIN

OPDRACHTGEVER:

PLACE at WORK
Beneluxpark 27A
8500 Kortrijk

BOUWPLAATS:

West-Vlaanderen, Waregem
Langs de Wagenaarstraat t.h.v. huisnr. 79 en 87
Waregem, 4de afdeling, sectie B
nrs. 383/d en 385/F

BA_Wagenaarstraat_L_N_legende nieuwe toestand	15/07/2019	NVT

DATUM	INDEX	WIJZIGING

TYPEDWARSPROFIEL A

SCHAAL: 1/25

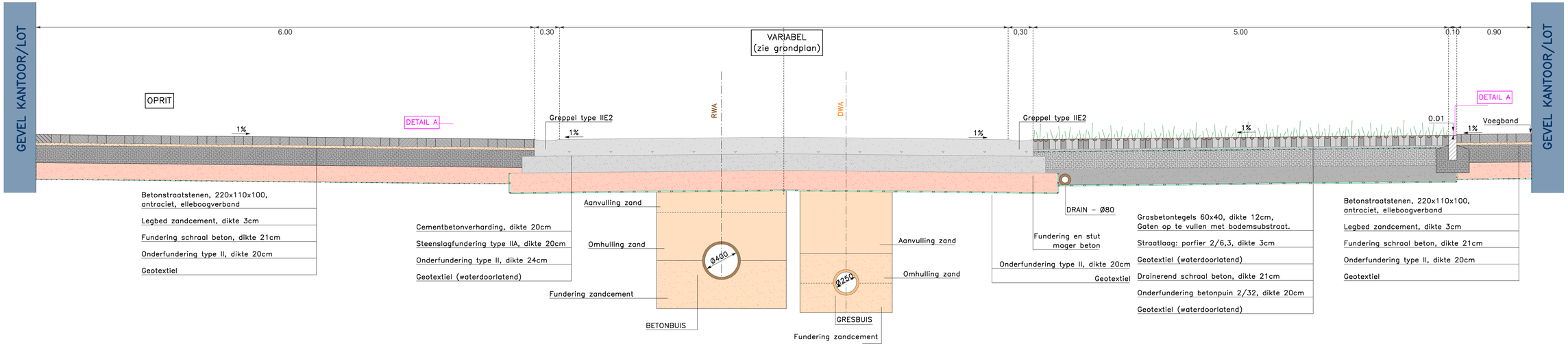

TYPEDWARSPROFIEL C

Schaal: 1/25

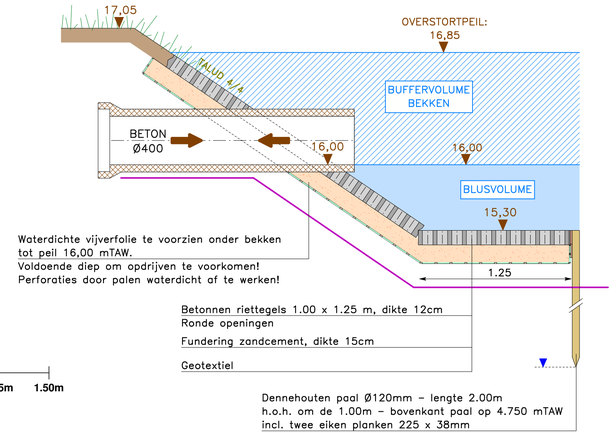

TYPEDWARSPROFIEL B

SCHAAL: 1/25

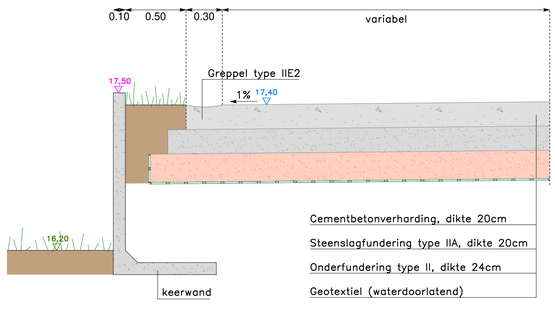

SCHAAL: 1/15

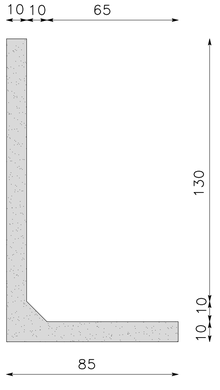

REFERENTIENIVEAU: NVT

SCHAAL: 1/15

0m 0.25m 0.50m 0.75m 1m 1.25m 1.50m

SCHAAL: 1/25

0m 0.50m 1m 1.50m 1m

STUDIEBUREAU VERHAEGHE & PARTNERS
Autobaan 5 bus 0102 8210 Zedelgem info@sbverhaeghe.be T 050 84 20 30 www.sbverhaeghe.be

AANLEGGEN WEGENIS EN RIOLERING T.B.V. NIEUW BEDRIJVENTERREIN

OPDRACHTGEVER:

PLACE at WORK
Beneluxpark 27A
8500 Kortrijk

LOCATIE:
West-Vlaanderen, Waregem
Langs de Wagenaarstraat t.h.v. huisnr. 79 en 87
Waregem, 4de afdeling, sectie B
nrs. 383/d en 385/F

BA_Wagenaarstraat_PRD_N_typedwarsprofielen nieuwe toestand	15/07/2019	1/25 - 1/15

DATUM	INDEX	WIJZIGING